

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

flemeli ve Vurmalı algılar Anasanat Dalı

**WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN HAYATI VE KLARİNET
KONÇERTOSU'NUN İNCELENMESİ**

DOĞA SARIGL

Yüksek Lisans Sanat alışması Raporu

Ankara, 2018

WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN HAYATI VE KLARİNET KONÇERTOSU'NUN
İNCELENMESİ

DOĞA SARIGÜL

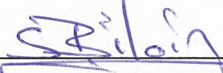
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı

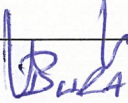
Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

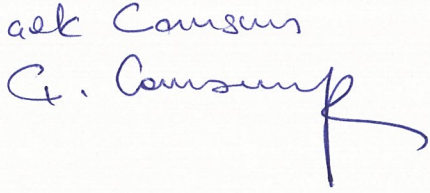
Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

Doğa Sarıgöl tarafından hazırlanan “Wolfgang Amadeus Mozart’ın Hayatı Ve Klarinet Konçertosu’nun İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 05/06/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

(Başkan)
Dr. Öğretim Üyesi Selçuk Bilgin

(Danışman)
Prof. Bulak Karadağ

(Jüri)
Dr. Gökçe Cansun

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Pelin YILDIZ

Enstitü Müdürü

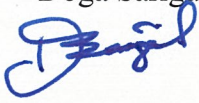
BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

05/06/2018

Doğa Sarıgül

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin / raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- **Tezimin / Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.**

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphaneye bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edecektir.)

- **Tezimin / Raporumun tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.**

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin / raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.)

- **Tezimin / Raporumun tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.**

- **Serbest Seçenek / Yazarın Seçimi**

05/06/2018

Doğa SARIGÜL

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Doç. Burak KARAAĞAÇ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

05/06/2018

Doğa SARIGL

TEŞEKKÜR

Sabıryla ve bilgi birikimiyle tezimi tamamlamama büyük emek veren tez danıőmanım sayın Doç. Burak KARAAĞAÇ'a, öğrenim hayatım boyunca benden desteğini esirgemeyen aileme, hocam merhum Aykut DOĞANSOY başta olmak üzere eğitimime emeği geçmiő tüm hocalarıma, birlikte çalışma őerefi bulduğum orkestra őeflerime, orkestra arkadaşlarıma, profesyonel yardımlarını esirgemeyen kompozitör arkadaşım sayın İsmail Hakkı BURDURLU'ya teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

SARIGÜL, Doğa. *Wolfgang Amadeus Mozart'ın Hayatı Ve Klarinet Konçertosu'nun İncelenmesi*, Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu, Ankara 2018

18 yüzyıl klasik müziğin en önemli bestecilerinden biri olan Mozart, müzik dehası olarak kabul edilir. Bu deha 35 yıllık kısa ömründe 626 esere imza atmıştır. Mozart, birçok tarzda eser yazmış ve bu eserleriyle döneminin müzik tarzını değiştirmiştir. Dini müzikler, dans müzikleri, serenatlar, senfoni, opera, solo konçerto, yaylı kuartet, yaylı kuintet, piyano sonatları yazmıştır. Mozart, son konçertosu olan klarinet konçertosunu, arkadaşı klarinet virtüözü Stadler için 1791 yılında yazmıştır. Bu çalışmanın ilk bölümünde klasik dönem ve klasik dönemde Mozart incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Mozart'ın hayatından -ailesi, ilk yılları, turneleri ve son yılları- söz edilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, Mozart'ın eserleri sıralanmış ve açıklanmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde klarinetten söz edilmiştir. Bu bölümde klarinetin gelişimi, parçaları ve çeşitleri açıklanmıştır. Çalışmanın beşinci bölümünde Mozart'ın klarinet konçertosu analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Mozart, Klarinet, Konçerto

ABSTRACT

SARIGÜL, Doğa. *Analysis of Wolfgang Amadeus Mozart's Life and Clarinet Concerto*, Artwork Report, Ankara 2018

Mozart, one of the most important composers of classical music of the 18th century, is considered to be the genius of music. This genius has signed 626 works in his short 35 – year life. Mozart wrote works in many styles and he changed the music style of his time with his works. He has written ritual music, dance music, Serenade, Symphony, Opera, solo Concerto, string quartet, string quintet, Piano Sonata. Mozart wrote his last Concerto, clarinet Concerto for his friend clarinet virtuoso Stadler in 1791. In this study, at the first part, classical period and Mozart in classical period has been examined. At the second part of the work, Mozart's life -family, early years, tours and last years- has been mentioned. At the third part of this work, works of Mozart has been listed and explained. At the fourth part of the work clarinet has been mentioned. At this part, development of clarinet, part and types of clarinet have been explained. At the fifth part of the work Mozart's clarinet concerto has been analysed.

Key Words:

Mozart, Clarinet, Concerto

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xii
1. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1 PROBLEM.....	1
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.4 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	2
1.5 SINIRLILIKLAR.....	2
2. BÖLÜM.....	3
KLASİK DÖNEM.....	3
3. BÖLÜM.....	7
WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN HAYATI	7
3.1 MOZART'IN YAŞADIĞI DÖNEMDE AVUSTURYA	7
3.2 ALLA TURCA VE MOZART	8
3.3 AİLESİ	9
3.4 İLK YILLARI.....	11

3.5 GEZİ YILLARI.....	11
3.5.1 Gezi Yıllarında İtalya.....	13
3.6 OLGUNLUK YILLARI.....	13
3.7 SON YILLARI.....	14
3.8 ÖLÜMÜ.....	15
3.9 ÖLÜMÜNDEN SONRA MOZART	15
4. BÖLÜM.....	17
WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN ESERLERİ	17
4.1 SENFONİLERİ	17
4.1.1 1764 – 1771 Yılları Arasında Bestelediği Çocukluk Dönemi Senfonileri ..	17
4.1.2 1771 – 1781 Yılları Arasında Salzburg'ta Yazdığı Senfoniler.....	18
4.1.3 1781 – 1791 Yılları Arasında Yazdığı Son Senfoniler	19
4.2 KONÇERTOLARI.....	19
4.2.1 Piyano Konçertoları	19
4.2.2 Keman Konçertoları.....	21
4.2.3 Korno Konçertoları	21
4.2.4 Diğer Konçertoları	21
4.2.5 Konçertant Senfonileri	22
4.3 PİYANO ESERLERİ	22
4.3.1 Solo Piyano Eserleri.....	22
4.3.2 İki Piyanolu Eserleri	24
4.4 KEMAN ESERLERİ	24
4.4.1 Çocukluk Dönemi Keman Sonatları	24
4.4.2 Olgunluk Dönemi Keman Sonatları	25
4.4.3 Keman ve Piyano Varyasyonları	25
4.5 YAYLI DÜET VE TRİOLARI	25

4.6 YAYLI DÖRTLÜLERİ	26
4.7 YAYLI BEŞLİLERİ.....	27
4.8 PİYANO ÜÇLÜLERİ	27
4.9 DİĞER ODA MÜZİKLERİ	27
4.10 SERENATLARI	28
4.11 DİVERTİMENTOLARI.....	28
4.12 DİNİ MÜZİKLERİ	29
4.13 OPERALARI.....	29
4.14 ARYA, ŞARKI VE KANONLARI	30
5. BÖLÜM.....	31
KLARİNET	31
5.1 KLARİNETİN TARİHSEL GELİŞİMİ	31
5.2 TÜRK MÜZİĞİNDE KLARİNET	32
5.3 KLARİNET BÖLÜMLERİ.....	32
5.3.1 Bek.....	33
5.3.2 Baril	33
5.3.3 Üst Gövde	34
5.3.4 Alt gövde.....	34
5.3.5 Kalak.....	34
5.4.1 Do Klarinet	34
5.4.2 Re Klarinet.....	34
5.4.3 Mi Bemol Klarinet	35
5.4.4 Mi Bemol Alto Klarinet.....	35
5.4.5 Fa Alto (Basset Horn) Klarinet.....	35
5.4.6 Sol Klarinet	35
5.4.7 La Bemol Klarinet	35

5.4.8 La Klarinet	36
5.4.9 La Bas Klarinet	36
5.4.10 Si Bemol Klarinet	36
5.4.11 Si Bemol Bas Klarinet	36
5.4.12 Si Bemol Kontrabas Klarinet	36
6. BÖLÜM.....	37
MOZART'IN KLARİNET KONÇERTOSU	37
6.1 ALLEGRO – BİRİNCİ BÖLÜM ANALİZİ.....	38
6.2 ADAGIO – İKİNCİ BÖLÜM ANALİZİ.....	41
6.3 RONDO – ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ANALİZİ.....	42
7. BÖLÜM.....	45
SONUÇ.....	45
KAYNAKÇA	46
Ek 1: Eserin Notası.....	48
Ek 2: Orijinallik Raporu	95

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Klarinetin parçaları	32
Şekil 2. Bekin parçaları.....	33
Şekil 3. Form şeması.....	38
Şekil 4. İlk sekiz ölçü armonik fonksiyonlar	39
Şekil 5. Kanonik dönüşümler.....	39
Şekil 6. 1. ve 2. temaların bağlanması.....	40
Şekil 7. Gelişme bölmesinde armonik ve ritmik gerilim	40
Şekil 8. İkinci bölüm form şeması	41
Şekil 9. A bölümü ilk tema.....	41
Şekil 10. Çıkıcı ve inici karakterde kurulan dönemlerin zıtlığı.....	42
Şekil 11. Üçüncü bölüm form şeması	43
Şekil 12. Rondo teması	43
Şekil 13. Tonalite değişim hazırlığı 157-159. ölçüler.....	44

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Wolfgang Amadeus Mozart, 18. yüzyılda Avrupa'da yaşamış olup, klasik müzik tarihinin en dikkat çekici bestecilerinden biridir. Mozart'ın yaklaşık 30 yıl içinde yazdığı eserler hem eser sayısı bakımından hem de eser tarzları ve çeşitliliği bakımından dikkat çekici özelliklere sahiptir.

Wolfgang Amadeus Mozart'ın eserleri hakkında bilgi sahibi olmadan önce, onun yaşadığı dönem ve o dönemin klasik müzik anlayışını iyi kavramak gereklidir. Bu sebeple, bu çalışmada öncelikle 18. Yüzyılda etkili olan Aydınlanma Dönemi ve dönemin başlıca özellikleri, Aydınlanma Dönemini hazırlayan ve bu dönemden sonra etkili olmaya başlayan felsefi akımlar incelenmiştir. Bununla birlikte yaşadığı coğrafyada gerçekleşmiş tarihi olaylara ve bu olaylara yön vermiş kişilere de çalışma içinde değinilerek, bunların Mozart'ın hayatına ve eserlerine etkileri belirtilmiştir.

Wolfgang Amadeus Mozart'ın Klarinet Konçertosu (K.622) ise klarinetin tarihsel gelişimi, yapısı ve orkestradaki yeri hakkında bilgi verildikten sonra analiz edilmiştir.

Wolfgang Amadeus Mozart'ın hayatı, eserleri ve klarinet konçertosunun analizi hakkında bilgi sahibi olmak başta klarinet sanatçıları için aydınlatıcı olup, eser icrasında da etkili olacağı düşünülmektedir.

1.1 PROBLEM

Wolfgang Amadeus Mozart'ın yaşadığı dönemin özellikleri, hayatı, müzik anlayışı ile klarinetin tarihsel gelişimi ve yapısı bağlamında Klarinet Konçertosu (K. 622) nasıl bir yapıya sahiptir?

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı Wolfgang Amadeus Mozart'ın hayatı, dönem özellikleri, eserleri ile klarinetin gelişimi, yapısı, eŐitleri ve orkestradaki yeri incelenerek Klarinet Konçertosu'nu (K. 622) analiz ederek; besteci, enstrüman ve eser hakkında bilgi sahibi olmaktır.

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Mozart'ın Klarinet Konçertosu ile ilgili bu incelemenin; söz konusu besteci ve eserle ilgilenen araŐtırmacı, müzisyen, ğretmen, ğrenci ve hatta dinleyici açısından referans olacağı düşünülmektedir.

1.4 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

AraŐtırma Modeli: AraŐtırma kaynak tarama ve analiz yöntemlerinden oluŐup, betimsel bir çalıŐmadır.

Verilerin Toplanması: Veriler, kaynakçada belirtilen çalışmalar incelenerek ve eserin analizi yapılarak toplanmıŐtır.

1.5 SINIRLILIKLAR

Bu araŐtırma, Mozart'ın hayatı, eserleri, klasik dönem özellikleri, klarinetin özellikleri ve Klarinet Konçertosu (K. 622) analizi konularına iliŐkin yapılan literatür taraması ve kaynakçada adı geçen kaynaklarla sınırlıdır.

Bu araştırmanın evrenini Mozart'ın eserleri, örneklemini ise Mozart'ın Klarinet Konçertosu oluŐturmaktadır.

2. BÖLÜM

KLASİK DÖNEM

Sanat, insanın güzele yönelmesiyle ortaya çıkan üründür. Bu güzele yönelim sonucu ortaya çıkan üründe; süjenin objeye yönelmesiyle oluşan epistemolojik bilgidен farklı olarak, süje ve objenin yanında üçüncü unsur olan seyirci/okur/izleyici de sürece dahil edilir. Sanattaki süje, bir genellemeyi değil, belirli bir zaman ve mekandaki kişiyi belirtir; Mozart, Beethoven, Haydn, Bach gibi süjeler tonları kompoze ederek sanat ürünü oluşturmuştur. Sanatta, objeye yönelim sonucu, bir kere ortaya çıkan ürün, tektir. Sanat, bireysel, tek ürünler ortaya koyar ve bu ürünler doğruluk ile yanlışlık değerlerinden arındırılmıştır. Sanat ürününde önemli olan, süjenin objeyi ele alış yöntemidir.

Her dönemin kendine has bir sanatı ve sanat anlayışı bulunur. Bu sebeple bir sanat eseri ya da sanatçıdan bahsederken mutlaka o sanatçının yaşadığı dönemi ele almak gerekir. Güzele yönelen süje yani sanatçı, eserini belirli bir zamanda ürettiği için sanatçının içinde bulunduğu dönemin özellikleri, sanat eserine birebir etki eder. Sanatçının yaşadığı kıta, ülke, şehir; dönemin sosyal, kültürel, ekonomik, dini, siyasi özellikleri; dönemde yaşanan tarihi olaylar ve olgular, hatta içinde bulunulan iklim koşulları bile, sanat eserinin özelliklerini etkileyen unsurlardır. Örneğin, günümüzde teknoloji alanındaki gelişmeler, çağımızın müzik tarzında değişimleri, elektronik müzik gibi yeni stilleri ortaya çıkarmış, bilgisayar programları yardımıyla yapılan besteleri, eserlerde enstrümanların yerine kullanılabilen programları hayatımıza katmıştır. Teknoloji devrinin, sanat alanını etkileyen en büyük değişikliği yeni bir sanat dalını, yedinci sanat diye adlandırılan sinemayı, yaratmasıyla olmuştur. İçinde bulunduğumuz dönemin belirgin özelliklerinden biri olan *fast food* kültürü de, hızlı tüketicileri sadece yemek kültürüne değil, sanat alanına da dahil etmiştir. Küreselleşme, sanat ürünlerinin geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Radyo, televizyon, internet artık sanatçıların kendilerini ve eserlerini, Mozart gibi uzun turnelere çıkmasına gerek kalmadan, tanıtmasına olanak vermiştir.

Bu bağlamda, öncelikle Mozart'ın yaşadığı dönemin özelliklerini incelemek gerekir. Wolfgang Amadeus Mozart'ın yaşadığı yıllar, 18. yüzyıl Aydınlanma Döneminin içinde yer alır.

“Wolfgang Amadeus Mozart, sanatında aydınlanmayı düşünsel ağırlığıyla temsil etmeye yönelmiş olmaktan çok, aydınlanma felsefesinin müzikteki yansımalarını geliştirerek klasisizmi temellendirmiştir. Onun eserlerindeki kadar aydınlık yazı az görülür. Bu yazı, salt klasisizmi temsil eder.” (Say, 1997, s. 302)

Aydınlanma; dinin ve baskıcı geleneklerin dogmalarından kurtulup, salt insana yönelerek insanın kendini ve hayatını aydınlatma çabasıdır. Karanlık Ortaçağ bitişi ve Rönesans dönemiyle varlığın anlamını sorgulamaya başlayan insan, 18. yüzyılda, hayatın anlam ve düzenini aydınlatmaya çalışmıştır. Rönesans; 17. yüzyıl rasyonalizmine bir köprü olmuş, akıl ile her şeyin bilinebileceği görüşü ortaya çıkmıştır. Modern felsefenin babası olarak bilinen 17. yüzyıl filozoflarından René Descartes'ın (1596-1650) ünlü çıkarımı “cogito ergo sum” yani “Düşünüyorum o halde varım”la bütün bir sistemin merkezine insanın salt aklını koymuştur. Descartes, varlık kanıtlamasında septisizmi yöntem olarak kullanmış, öncelikle her şeyden şüphe duyarak gerçek dediklerimizin, bir yanılısma olabileceğini düşünmüş fakat en sonunda, tüm bunlardan şüphe duyan bir aklın, kendi aklının varlığına erişmiş; şüphe duyan Descartes, kendi varlığından başlayarak tüm varolanları ispatlamıştır. Sisteminin temeline dogmaların yerine akli koyması, kendinden sonra gelecek olan Aydınlanma Döneminin en temel noktasını oluşturur. Aydınlanma, tarihsel süreçte sadece 18. Yüzyılda değil, temel hatlarıyla M.Ö. 5. yüzyılda da kendini göstermiştir. Antikçağda da insan akli aracılığıyla, doğa ve evren aydınlatılmaya, dini dogmalardan ve metafizikten arınmaya çalışılmıştır. Antikçağda sofistler, tıpkı Mozart'ın yeteneklerini ve eserlerini yaymak için turnelere gitmesi gibi, düşüncelerini yaymak için gezilere çıkmışlardır.

18. yüzyıl felsefesi ise salt akla duyulan güveni daha da yükseklere taşımış ve doğa bilimlerinde hakimiyet kazanan akli, kültür bilimlerinde de merkeze almaya çalışmıştır. İşte aydınlanma çağının 18. yüzyılda gelişmesinin sebebi de, akli bütün alanlarda sistemin odak noktası haline getirme çabasıdır. Dogmaların köleliğinden kurtularak

özgürleşen insan, mutluluğa erişmiş olarak kabul edilir. Akıl ideasının yanında güzele ideasını, güzel arayışını da ön plana çıkaran 18. yüzyıl düşünce akımı, sanatı da entelektüel sistemin içine dahil etmiştir. Böylece Jean-Jacques Rousseau'nun (1712-1778) aklın yanında duygunun da önemini savunması; David Hume (1711-1776) ve Voltaire'in (1694-1778) aklın yanına duyuları ve içgüdüleri koyması, 19. yüzyıl filozoflarından Immanuel Kant'ı (1724-1804) etkilemiştir. Merkezdeki salt aklın yanına eklenen bu unsurlar, Kant'ın aklın sınırlarını değerlendirme çabasına neden olarak bir sonraki düşünce ve sanat akımı olan romantizme yani coşumculuğa kapı aralamıştır. Romantizm, Fransız İhtilali'nin temel ilkeleri olan eşitlik ve özgürlük kavramlarından yararlanmıştır. Fransız İhtilali'nin krallık rejimine başkaldırısı; romantizmde klasisizme, katı kurallara başkaldırı olarak karşımıza çıkar.

Rönesans, 17. yüzyıl, 18. yüzyıl ve 19. yüzyılda hüküm süren düşünce, din ve siyaset akımları, klasik Batı müziğini de etkilemiş, Rönesans Dönemi, Barok Dönem, Klasik Dönem, Romantik Dönem olmak üzere farklı müzik dönemlerini karşımıza çıkarmıştır.

Rönesans, Orta Çağ'da kilisenin sadece org ve insan sesiyle müzik yapmaya izin verdiği karanlık çağa tepki olarak gelişen bir yeniden doğuştur. Rönesans döneminde, dinin etkisi altında da olsa dini müzikler dışında eserler, opera denemeleri, dans müzikleri de yapılmış, farklı enstrümanlar kullanılmış, tonal yapının temelleri atılmıştır.

Rönesans Dönem sonrası alışılmadık, garip sıfatlarıyla nitelendirilen Barok Dönem ortaya çıkmıştır. Barok Dönemde operalar yazılmış, tonal yapı bir sisteme oturtulmuştur. Klasik dönem öncesi etkili olan Barok dönemde klasik müzik; soyluların, varlıklı ailelerin tekelinde yaygınlaşmış, eserler ise aşırı ihtişamlı, süslü, karmaşık ve abartılı bir şekilde yazılmıştır. Operalar, senfonik orkestralar, konçertolar yazan çok değerli besteciler yetişmiş, yeni teknikler kullanılmaya başlanmıştır. Barok Dönem, erken barok ve geç barok olarak iki alt dönem şeklinde incelenebilir. Claudio Monteverdi (1567-1643) ve Girolamo Frescobaldi (1583-1643) erken barok dönemin, George Frideric Handel (1685-1759) ve Johann Sebastian Bach (1685-1750) geç barok dönemin özelliklerini taşıyan eserler yazmışlardır. Bach, Barok dönem ve klasik dönem arasındaki köprü bestecidir. Bach'ın ölümünden sonra Barok müziğinin daha yumuşatılmış hali olan Rokoko tarzı gelişmiştir.

Aydınlanma çağı, din temelli sistemlerin yerini akıl temelli sistemlere ve felsefi akımlara bırakınca, sanatta da klasik dönem ortaya çıkmıştır. Kuramcılık ilkesine dayanan klasisizm, Barok dönemin aşırılığından sıyrılmış, soyluların tekelinden kurtulup halka inmiş bir müzik anlayışını getirmiştir. Toplumun tüm kesimlerinde müziğe ilgi artmış ve çocukların müzik eğitimi alması çok önemli bir hale gelmiştir. Klasik dönemin en seçkin iki bestecisi Wolfgang Amadeus Mozart ve Johann Michael Haydn'dır (1737-1806).

“Mozart, Klasik kalıbın öz ve biçim dengesini özenle korur. Fransız Rokoko akımının zarif, güleç ve süslü anlatımını; Mannheim Orkestrası'nın dengeli çalgı birleşimini, İtalyan şan geleneğindeki güzel şarkı söyleme (bel canto) anlayışını, Alman edebiyatından esinli Fırtına ve Gerilim akımının içedönük karamsarlığını, Bach ve Handel'in Barok birikimi ile birleştirmiş ve bütün bunların üstüne kendi dehasını eklemiştir.” (İlyasoğlu, 1994, s. 66)

Klasik dönem, sonatların, solo konçertoların, kuartetlerin ve senfonilerin ortaya çıktığı ve yaygınlaştığı dönem olarak kabul edilir. Piyano, dönemin en önemli enstrümanı olarak görülmüştür. Orkestrada enstrümanların yerinin netleşmesi de klasik dönemde olmuştur.

“Evrensel değerleri savunmuş ve bunları müziğine yansıtmıştır. Kadını, sıradan insanı ve acıyı işlemiş, soylularla zaman zaman alay etmiş, dünyaya (bütün kötü yaşam çizgisine rağmen) iyimser bakmıştır. Hüznünü notaların derinliklerine gömmüştür.” (Kaygısız, 2004, s. 172)

Aydınlanma dönemiyle ortaya çıkan Fransız İhtilali ve aklın yanında duyuların da önem kazanmasıyla 19. yüzyıl müzik yapısı etkilenmiş ve romantizm akımı ortaya çıkmıştır. Romantizm akımında, klasisizmden farklı olarak, kuramcılığın, katılığın, gerçekçiliğin yerini duyguların derinliği, hayal gücü, doğa ve insan aşkı konulu serbest bir tarz almıştır.

3. BÖLÜM

WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN HAYATI

Piyanist, kemancı ve aynı zamanda dünyanın en çok eser üreten kompozitörlerinden biri olan Wolfgang Amadeus Mozart, 27 Ocak 1756 yılında Avusturya'nın kuzeybatısında bir sınır kenti olan Salzburg'ta doğdu. Babası Johann Georg Leopold Mozart, annesi Anna Maria Pertl Mozart ve ablası -Nannerl kısıa adlı- Maria Anna Mozart'tır.

Vaftiz adı Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart'tır. Chrysostomus adı; 5. Yüzyılda Konstantinopolis'te başpiskoposluk yapmış, Bizans İmparatoriçesine karşı geldiği için gönderildiği sürgünde ölen Aziz Chrysostomus adına ithaf edilen bir bayram olan 27 Ocak'ta doğduğu için verildi. Theophilus adı Yunanca theo yani Tanrı ve philus yani sevgi köklerinden gelir ve Almanca çevirisi Gottlieb, Latince çevirisi ise Amadeus'tur. Evde babası tarafından zaman zaman Gottlieb diye anılan Mozart, bazı mektuplarında imzasını Amadeus olarak attığı için kendisinden bahsedilen kaynaklarda ismi Wolfgang Amadeus ya da Wolfgang Gottlieb Mozart diye geçer.

3.1 MOZART'IN YAŞADIĞI DÖNEMDE AVUSTURYA

Mozart, Prusya'nın İngiltere müttefikliği ile Avusturya, Rusya ve Fransa'ya karşı savaş başlattığı 1756 yılında doğdu. Tarihte Yedi Yıl Savaşları olarak bilinen bu savaş, 1763 Paris Antlaşması ile sona erdi, Prusya'nın özellikle Avusturya karşısında güçlenmesine, İngiltere'nin sömürge topraklarının genişlemesine, Fransa'nın zayıflamasına ve Fransız İhtilali'nin temellerinin atılmasına neden oldu. Mozart'ın doğduğu tarihte Avusturya topraklarının hükümdarı, İmparatoriçe Maria Theresa'ydı (1717-1780). Maria Theresa, babası Avusturya arşidükü ve Kutsal Roma-Germen İmparatoru Dördüncü Charles'ın (1685-1740) tek erkek çocuğunun ölümü üzerine, kız çocuklarına da tahta yasal veraset hakkı vermesiyle, babasının ölümünün ardından tahta çıktı, 1740-1780 yılları arasında, 40 yıl boyunca hükümdarlığını sürdürdü. Bu veraset hakkı soyun devamını sağlama

amacıyla sadece taht için geçerli olsa da, günümüz miras hukukunun temeli olarak sayılır.

İmparatoriçe Maria Theresa'nın, bazı kaynaklarda, Mozart'ın eserlerinden haz almadığı hatta babasıyla dilenciler gibi şehir şehir dolaşarak para kazandığı için Mozart'ı eleştirdiği söylene de Mozart, Viyana Sarayında konserler verdi. Çocuk Mozart, ilerleyen yıllarda Fransız İhtilali'nde ekmek ve pasta paradoksunun sahibi ve Fransız Kraliçesi olacak Marie Antoinette'in (1755-1793) annesi olan İmparatoriçe Maria Theresa için verdiği bir konser sonrası, imparatoriçenin kucağına çıkıp, ona sarılıp, onu öptü ve küçük kızı Marie Antoniette'le kendisini evlendirmesini isteyerek imparatoriçenin kahkahalar atmasına sebep oldu. 1770 yılında 15 yaşını doldurmadan Fransa Kralı On Altıncı Louis (1754-1793) ile evlendirilen Marie Antoinette'in giyotin sehpasında biten hazin sonu Mozart'ın bu şakası ciddiye alınsaydı belki de hiç yaşanmayacaktı.

İmparatoriçe Maria Theresa döneminde gerçekleştirilen reformlar, Aydınlanma Dönemi ilkelerine karşı özellikler taşıdı ve imparatoriçenin ölümünden sonra ülkeyi tek başına idare eden oğlu İkinci Joseph (1741-1790) de bu aydınlanma despotizminin takipçisi oldu. İkinci Joseph'in 1790 yılında ölümünün ardından kardeşi İkinci Leopold (1747-1792) tahta çıktı. Mozart da Frankfurt'ta yapılan taç giyme törenine katılanlar arasındaydı ve bu tören için sipariş edilen, Roma İmparatoru Titus Flavius Vaspasianus'un hayatından uyarlanan operası Titus'un Merhameti'ni (La clemenza di Tito) besteledi.

3.2 ALLA TURCA VE MOZART

Kültürleşme, toplumların karşılıklı olarak birbirini etkilemesidir ve bu kültürleşme siyasi, ekonomik, düşünsel gelişmeler veya değişmeler sayesinde ortaya çıkar. Tarihte yaşanmış savaşların, fetihlerin, işgallerin, sömürülerin toplum hayatına getirdiği en önemli sonuçlardan biri de kültürleşme sürecidir. Bir savaşın kazananı, kaybedeni, kârı, zararı olduğu gibi beraberinde getirdiği ve götürdüğü kültürel öğeleri de vardır. 16. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'ya yayılma amaçlı seferlerinin özellikle, başarısızlıkla sonuçlanmış olsa bile, Viyana Kuşatmalarının, önemli sonuçlarından biri

de Batı ve Türk kültürlerinin birbirlerini etkilemesi olmuştur. Avrupa'da Osmanlı İmparatorluğu'yla askeri, siyasi ve sanat alanında en çok etkileşimde olan devletlerinden biri de Avusturya'dır. Viyana Kuşatmaları, Avusturya halkına yeniçerileri, yeniçeri kıyafetlerini, yeniçeri müziği olarak adlandırılan Mehter Takımı marşlarını ve Wolfgang Amadeus Mozart'ın da içmekten çok keyif aldığı Türk kahvesini tanıtmıştır. Mehter Takımının Avrupa'ya gerek savaş yoluyla girmesi gerekse Lehistan Kralı İkinci Augustus'un (1670-1733) ve Rus Çariçesi Anna İvanovna'nın (1693-1740) isteği üzerine gönderilmesi müzikte Alla Turca, yani Türk tarzı, Türk tarzında olan, kavramının ortaya çıkışına olanak tanımıştır.

En ünlüleri Mozart, Haydn, Beethoven, Brahms olan, Alla Turca akımından etkilenen besteciler; senfoni, konçerto, sonat, süit, marş, piyano ve bando parçaları, uvertür, opera, operet ve bale tarzına Türk kültürünü dahil etmişlerdir. Michael Haydn'ın Pietas in Hostem, Joseph Haydn'ın L'incontro Improvviso ve Askeri Senfoni (2. Bölüm), Ludwig van Beethoven'ın Wellingtons Sieg – Die Schlact bei Vittoria / Wellington Zaferi – Vittoria Meydan Muharebesi, Op. 91 ve 9. Senfoni, Op. 125 (Final), Johann Sebastian Bach'ın Üflemeliler Senfonisi, No. 4 eserleri, alla turca tarzında yazılmıştır. Mozart'ın Keman Konçertosu No. 5 (K. 219), yapısı nedeniyle Türk Konçertosu adıyla anılır; Piyano Sonatı No. 11 (K. 331) son rondo bölümü Türk Marşı olarak bilinen meşhur ezgilerdir. Die Entführung aus dem Serail, (K. 384) yani Saraydan Kız Kaçırma operası, İstanbul'da Saray'da tutsak edilen Constanze'nin sevgilisi tarafından saraydan kaçırılma çabalarını konu alır. Mozart'ın bu operayı eşi Constanze'yle evlenmeden hemen önce bitirmiş oluşu, babası tarafından çok eleştirilmiş bir evlilik hayatı olsa da, aşkını ispatlar niteliktedir. Mozart'ın tamamlanmamış olan Zaide (K. 344) ve L'oca del Cairo (K. 422) yani Kahire Kızı adlı eserlerinin konusu da Türk topraklarında geçmektedir.

3.3 AİLESİ

Wolfgang Amadeus Mozart'ın kısa hayatında aile bireylerinin etkisi çoktur. Genetik bir kabiliyete sahip olarak doğan Wolfgang Mozart'ın babasının hırsı ve maddiyat hevesi yüzünden bir sirk hayvanı gibi şehirden şehre dolaştırılarak sömürüldüğü iddialarının

yanı sıra babası sayesinde yeteneğinin açığa çıkarılıp işlendiği ve sanat tarihine armağan edildiği de öne sürülür. Kendisi gibi yetenekli olan ablasının Wolfgang'ın gölgesinde kalmasının sebebinin içinde buldukları dönemde sanat, siyaset, bilim alanında kadına yer verilmemesi olduğu çıkarımına tarihi özellikler göz önünde bulundurularak varılabilir.

Annesi Anna Maria Pertl Mozart, 25 Aralık 1720'de Avusturya'nın St. Gilgen şehrinde doğdu. Anna Maria Pertl Mozart, ailesinin diğer fertleri gibi tanınmış biri olmasa da bir müzik alanında yeteneğe sahipti. Leopold Mozart ile 1747'de evlendi ve 7 çocuğa dünyaya getirdi ama çocuklarının sadece ikisi hayatta kalabildi. Ailesine bazı turnelerde eşlik eden Anna Maria Mozart, oğluna eşlik ettiği bir turnede, 3 Haziran 1778'de, Paris'te hayatını kaybetti.

Babası Leopold Mozart, 14 Kasım 1719'da Almanya'nın en eski şehirlerinden biri olan Augsburg şehrinde doğdu. Salzburg Başpiskoposluğu Saray Orkestrası'nda keman sanatçısı, saray bestecisi ve müzik yönetmen yardımcısı olarak görev yapan Leopold Mozart da oğlu gibi döneminin başarılı keman sanatçıları ve bestecileri arasında yerini aldı. Günümüzde de kılavuzluğuna başvuru alan bir eser olan Versuch einer Gründlichen Violinschule adlı keman metodu kitabını 1756 yılında yayınladı. Leopold Mozart, 28 Mayıs 1787 yılında Avusturya'nın Salzburg kentinde hayatını kaybetti.

Ablası Maria Anna Mozart, Salzburg, Avusturya'da küçük kardeşinden 5 yıl önce, 30 Temmuz 1751'de doğdu. Müzik konusunda çok yetenekli olan Maria Anne Mozart, küçük yaşlarda klavye çalmaya başladı. Yaşadığı dönemde kadın müzisyenlere şans verilmemesine rağmen kardeşiyle birlikte gittiği turnelerde büyük başarılar kazandı ve ilk kadın piyanistler arasında yer aldı. Turnelere çıkmayı bıraktıktan sonra besteler yapmaya başladı. 1784'te önceki iki evliliğinden beş çocuğu olan baron von Berchtold zu Sonnenberg ile evlendi. 1801 yılında eşinin ölümünün ardından son yılları hastalık ve yalnızlık içinde geçti, 1825 yılında görme yeteneğini kaybetti ve 29 Ekim 1829 yılında, doğduğu yer olan Salzburg şehrinde hayatını kaybetti.

3.4 İLK YILLARI

Wolfgang Amadeus Mozart, müzik eğitimini evde babasını ve ablasını dinleyerek almaya başladı. Babası, onun üstün müzik yeteneğinin ve ilgisinin farkına varıp ona dersler verdi.

“Babası keman çalarken, çok az akort düşüklüğünü bile fark edecek kadar kulağı hassastı. Çirkin seslere, gürültülere karşı tepkisi büyük ölçüde şiddetliydi.” (Saydam, 1997, s. 23)

Mozart, henüz dört yaşındayken klavsen çalmayı, beş yaşında da keman çalmayı öğrenince çevresindeki herkesi şaşırttı. Mozart’ın üstün yeteneği sadece enstrüman çalmakla sınırlı değildi, ilk bestesi olan piyano için Sol Majör Menuetto ve Trio’yu 1761 yılında yani henüz beş yaşındayken yazdı. İlk kez seyirci önüne, yine 1761 yılında, bir tiyatro sahnesinde, küçük bir dansçı rolüyle çıktı. Müzisyen olarak ilk kez sahneye çıkışı ise 1 Ekim 1762 tarihinde, Avusturya’nın Linz şehrinde gerçekleşti.

“Mozart’ın müzik yeteneği çok erken yaşlarda kendini göstermeye başladı. Babası, arkadaşlarıyla birlikte müzik yaparken onları dikkatlice izliyor, müzik seslerine karşı olan duyarlılığı ve şaşırtıcı belleği ile herkesi şaşırtıyordu. Yeteneği kendisini bu kadar erken bir yaşta belli ettiği için Mozart hiçbir zaman içindeki büyümeyen çocuğun izlerini kaybetmedi.” (Campbell, 2002, s. 42)

3.5 GEZİ YILLARI

1762 yılında Leopold Mozart, iki çocuğunu da alarak 1766 yılına kadar sürecek olan bir turneye çıkmaya karar verdi. Turne, olağanüstü yeteneğe sahip bu çocukların ün kazanmasını sağladığı gibi, Mozart’ın birçok müzisyenle tanışıp kendini daha da geliştirmesini, bunu bestelerine aktarmasını sağladı. Çocukluğunu yaşaması gereken yaşta bu şekilde ağır, yorucu seyahatlere çıkan Wolfgang Amadeus Mozart, yolculuklarda kendisini ülkesini teftiş eden küçük bir kral olarak hayal ederek oyunlar oynadı.

1762 – 1766 yılları arasındaki bu turne kapsamında Almanya, İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda'nın şehirlerini dolaştılar ve büyük beğeni topladılar. Münih'te Bavyera Elektör Prensi Joseph Maximilian'ın (1756-1825) sarayında verilen konserle başlayan bu turnede, Kraliçe Victoria'nın büyükbabası İngiltere Kralı III. George'un (1738-1820), güçsüz yönetimiyle Fransız Devrimi'nin ortaya çıkışına etken olmuş Fransa Kralı XV. Louis'nin (1710-1774) sarayı, Prag ve Viyana imparatorluk sarayı gibi önemli yerlerde konser verdi.

“Avrupa'nın en güçlü hükümdarlarının huzuruna kabul edildi, yetenekleri övüldü, hatta çoğu zaman insanlar onun yetenekleri ve dehası önünde eğildi. Piyano ya da orgun başına geçtiğinde; keman çaldığında kendisini dinleyenleri etkileyebildiğinin farkındaydı.” (Büke, 2006, s. 53)

Londra'da ünlü İtalyan çello sanatçısı ve besteci Giovanni Battista Cirri ile çalma fırsatı bulan Mozart, ünlü Alman besteci Johann Sebastian Bach ile arkadaş oldu. Mozart'ın eserlerinde zaman zaman Bach'ın izlerini taşıması bu turne sayesinde gerçekleşti. 1766 yılında evlerine döndüklerinde küçük yaşına rağmen gezdikleri ülkelerin kültürlerini, sanatlarını özümsemiş, birçok dil öğrenmiş Wolfgang Amadeus Mozart'ın tek eksiği iyi bir eğitim alamamış olmasıydı.

“Çok iyi bir gözlemciydi, tanıdığı kişileri unutmayı belleğine kaydediyordu. Bu kişileri daha sonra operalarında kahramanlaştırıyordu. 8-9 yaşlarında iken yazmakta olduğu eserlerinin birçoğunun kenarına “doubtful”, yani “kuşkulu, karanlık, sıkıntılı” anlamları taşıyan notu düşüyordu. Bu şekilde kendi kendine hala tecrübe kazanması gerektiğini hatırlatmış oluyordu.” (Nadi, 2007, s. 33)

1766 – 1768 yılları arasında Avusturyalı besteci Johann Joseph Fux (1660-1741), klasik dönemin ünlü Avusturyalı bestecisi Johann Michael Haydn (1737-1806) ve Alman besteci Johann Ernst Eberlin (1702-1762) gibi üstatlarının eserlerini inceleyerek kendi tekniğini daha da geliştirdi. 1767 yılında çiçek hastalığı geçirdi ve bu hastalığı mucizevi biçimde atlatmayı başardı.

İlk eserlerinden Bastien und Bastienne ve La Finta Semplice'nin temsil edilmesinin ardından, 27 Kasım 1769 tarihinde Salzburg Piskoposluk Sarayı üçüncü Konzertmeister'liğine atandı.

3.5.1 Gezi Yıllarında İtalya

1769 – 1773 yılları arasında üç kez İtalya'ya giderek burada İtalyan operaları ve vokal tarzları ile ilgili incelemelerde bulundu. Kasım 1769 – Mart 1771, Ağustos 1771 – Kasım 1771 ve Ekim 1772 – Mart 1773 tarihleri arasında bulunduğu İtalya'da bestelediği üç opera olan Mitridate Re di Ponto, Ascanio in Alba ve Lucio Silla temsil edildi. 11 Nisan 1770 tarihinde St. Peters bazilikası ve Sistine Şapeli ziyareti sırasında dinlediği, notalarının kilisenin dışına çıkması yasak olan Allegri'nin dokuz sesli eseri Miserere'yi ezberleyip akşamına notaya dökmesiyle dönemin papası 14. Clement tarafından altın asa ile onurlandırıldı.

“Napoli sarayındaki bir konserde halk, parmağındaki yüzüğün büyülü olduğunu, çıkarıp çalmasını istedi. Bunu üzerine Mozart, hemen çıkardı ve yine mükemmel çalınca, hepsi ayağa kalkarak onu coşkuyla alkışladı.” (Saydam, 1997, s. 24)

Bologna'da İtalyan besteciler Andrea Luchesi ve Giovanni Battista Martini ile buluştu. 9 Ekim 1770 yılında dünyanın en saygın müzik eğitimi enstitülerinden biri olan Accademia Filarmónica di Bologna'ya zorlu sınavlar sonucunda kabul edildi.

3.6 OLGUNLUK YILLARI

İnsanları onurlu ve soylu yapan şeyin kalpleri olduğunu düşünen Mozart, gerçek anlamda bir olgunluk çağını hiçbir zaman yaşamadı; küçük yaşta büyük bir besteci olduğu için çocukluk çağı özelliklerini sıradan bir çocuk gibi özümseyemedi ve belki de bu yüzden hep çocuk kaldı. Hayatı boyunca yakınlarına yazdığı mektuplarda, bestelediği eserlerde, çocuk esprisini, neşesini hep var etti. Erdem, eşitlik, özgürlük, sevgi, sadakat gibi yüce kavramları eserlerinde de hayatında da hep ön planda tuttu. Bu

yüzden, saray entrikalarına, diğer bestecilerin kıskançlık hilelerine hiçbir zaman uyum sağlayamadı.

Wolfgang Mozart, 1777 yılında Almanya’da bulunduğu sırada kaldığı evin sahibi müzisyen Fridolin Weber’in, (1733-1779) operayla ilgilenen büyük kızı Aloysia Weber’e (1760-1839) aşık olduğu sırada 21 yaşında piyano dersleri ve konserler vererek para kazanan bir müzisyendi. Aloysia’ya müzik dersleri verdiği dönemler aşkının gerçek bir karşılığının olup olmadığı kesin olmasa da bir Paris turnesini kapsayan yaklaşık bir yılın sonunda Aloysia’nın gerçek aşkının opera olduğunu, Mozart’a kalbinde yer olmadığını öğrenmesi aşık Mozart’ı derinden yaralamıştı.

1779’da Salzburg sarayı ve katedralinin orgcusu oldu. 1781 yılında Girit Kralı İdomeneus’ un anlatıldığı İtalyanca operası İdomeneo’nun Münih’te büyük beğeni toplamasıyla Viyana’ya yerleşme kararı aldı. Viyana’da yaşadığı sırada, başkasıyla evlenmiş olan ilk aşkının ailesi Weber’lerle karşılaşınca bu sefer de ailenin küçük kızı Constanze Weber’e (1762-1842) aşık oldu. Babası bu küçük Weber kızıyla evlenmesine şiddetle karşı çıktıysa da, Wolfgang ve Constanze 4 Ağustos 1782 yılında Viyana’da evlendi. Bu evlilikte Wolfgang Amadeus Mozart, 6 çocuğa sahip oldu fakat bu çocuklardan sadece ikisi hayatta kalabildi. Bu çocuklardan biri Karl Thomas Mozart 21 Eylül 1784 yılında, diğeri Franz Xaver Wolfgang Mozart ise 26 Temmuz 1791 yılında Viyana’da doğdu.

3.7 SON YILLARI

1787 yılında Lorenzo Da Ponte ve Emanuel Schikaneder ile birlikte çalışmalar yaptı. Bu yıllarda Mason locasına girdi. Aynı yıl Viyana İmparatorluk sarayında oda bestecisi görevini aldı.

“1787 sonlarında, Christoph Willibald Gluck’un ölümü üzerine Mozart “Saray Oda Müzikçisi” görevine getirildi ama ölen besteciye verilen ücretin ancak üçte biri kendisine ödeniyordu.” (Büke, 1998, s. 29)

1788 yılında ünlü besteci George Frideric Handel'in (1685-1759) eserlerini inceledi. Bu yıllarda ekonomik durumuyla birlikte sağlık durumu da kötüleşmeye başladı.

1790 yılında Kral II. Leopold'un taç giyme töreni sebebiyle Frankfurt'a gitti. 1791 yılının Mayıs ayında Viyana Sarayı, katedral orkestrası şefliğini Mozart'a verdi. Aynı yıl Macar soyluları Mozart'a ömür boyu maaş bağladı.

3.8 ÖLÜMÜ

1791 yılında Die Zauberflöte yani Sihirli Flüt üzerinde çalışırken, bir yabancı Mozart'tan, kendisini görevlendiren kişi için bir requiem yani ölüm ilahisi, ağıtı yazmasını istedi. Daha sonra bu ölüm ağıtını isteyen kişinin müziksever bir aristokrat ve mason olan kont Franz von Walsegg (1763-1827) olduğu öğrenilse de Mozart Azrail'in kendi ölüm ilahisini yazmasını istediğini düşünerek esere başladı. Sağlığı zaten iyi durumda olmayan Mozart, sürekli kendi ölümünü düşünerek yazdığı eseri tamamlayamadan üç hafta süren yüksek ateşin sonunda 5 Aralık 1791 tarihinde, Viyana'da hayatını kaybetti.

“Mozart, ölümünden birkaç saat öncesine kadar bilincini kaybetmedi ve bestelemeye devam edebildi. İnsanüstü bir güçle “Requiem- Ölüm Duası”nı bitirmeye çalıştı.” (Yener, 1991, s. 59)

Cenazesine katılan birkaç arkadaşı, cenaze duasından sonra şiddetli yağış nedeniyle, cenazeye mezarlığa kadar eşlik etmeyince, Mozart'ın cenazesinin nereye gömüldüğü anlaşılamadı. Fakir mezarlığına gömüldüğü kabul edildi ve sonradan oradaki isimsiz bir mezara anıt dikildi. Ölüm sebebiyle ilgili birçok teori ortaya atılmış olsa da kanıtlanmış bir ölüm nedeni hala bulunmamaktadır.

3.9 ÖLÜMÜNDEN SONRA MOZART

Klasik dönem müziğinin şekillenip yayılmasında etkili olan Amadeus Mozart, kendinden sonra gelen besteciler için de bir esin kaynağı oldu. Mozart, Viyana ve Mannheim ekollerinde kullanılan enstrümanların özelliklerini çok iyi analiz edip bunu

kendi eserlerinde sentezledi. Klasik piyano konçertosu, Mozart'ın kedisinin geliştirip, yaygınlaşmasını sağladığı bir türdür, bununla birlikte piyanoyu bir orkestra enstrümanı haline getirdi. Mozart, yaylı çalgılar kuartetleri ve Bach'ın konçertolarından etkilenerek yazdığı konçertolarla döneminin repertuarını genişletti; üflemeli çalgılar için oda müziği eserleri yazdı. Mozart, sadece enstrümanlar için besteler yapmakla kalmayıp, Alman ve İtalyan dilini ve tarzını kullanarak, komik, ciddi ve romantik opera tarzlarında da eserler yazdı. Mozart'ın müziği Alman, İtalyan, Fransız ve hatta Türk müziklerinin sentezi niteliğindedir.

Mozart'tan sonra gelen besteciler, Mozart'ın tekniğinden, notaları işleyiş hünelerinden, eserlerde kullanılan enstrümanları harmanlamasından etkilendiler. Mozart'tan etkilenen en ünlü isimlerden biri olan Ludwig van Beethoven'ın (1770-1827) Mozart'ın eserlerinden örnek alarak yazdığı 4. Piyano Konçertosu, Sol Majör ve 3. Piyano Konçertosu Do minör, Mozart hayranlığının göstergelerinden biridir. Pyotr Ilyich Tchaikovsky (1840-1893), Orkestra Süiti No.4 Op.61, Mozartiana'yı; Max Reger (1873-1916) Mozart temasını Op.132, Mozart Temasını, dahi müzisyene olan saygılarını göstermek için yazdılar. Frédéric Chopin (1810-1849) ise Mozart'ın müziğinden eserlerinden etkilenerek üretmenin yanı sıra cenazesinde Mozart'ın Requiem'inin (K. 626) çalınmasını vasiyet etti. Mozart, ilerleyen dönemlerde, klasik müzikle sınırlı kalmayıp, jazz, rock ve hatta heavy metal tarzlarını da etkisi altına almıştır.

Mozart etkisi, günümüzde müzik alanıyla birlikte tıp ve psikoloji alanlarında da araştırmalara konu olmuştur. Yapılan araştırmalarda, Mozart'ın piyano sonatı (K. 448) dinletilen deneklerde şaşırtıcı sonuçlar gözlemlenmiştir. Alzheimer ve epilepsi hastalarının ataklarının azalması; anlama ve akıl yürütme yeteneklerinin artmasıyla birlikte IQ üzerinde değişimler; ineklerinin sütünün verimliliğinin artması ve çiçeklerin normal süreden daha çabuk açması gibi sonuçlar birçok araştırmayla kanıtlanmaya çalışılmıştır.

4. BÖLÜM

WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN ESERLERİ

Çocukluğundan başlayarak beste yapan müzik dehası Mozart'ın 626'dan fazla eserinin olduğu söylenir. Mozart'ın eserlerinin sayısının net olmamasının sebebi, numaralandırılmamış ve tamamlanmamış eserlerinin olmasıdır. Mozart dini müzikler, dans müzikleri, serenatların yanı sıra senfoni, opera, solo konçerto, yaylı kuartet, yaylı kuintet, piyano sonatları yazmıştır. Piyano konçertosu ise Mozart'ın geliştirdiği bir tür olarak müzik tarihine girmiştir.

Mozart benzer başlıklarda farklı eserler yazdığı için, Mozart'ın ölümünden sonra, Avusturyalı müzikbilimci ve besteci Ludwig von Köchel (1800-1877) uzun yıllar uğraşmış ve sonunda eserlerini sıralamayı başarmıştır. Köchel Dizini adıyla bilinen bu sıralamada eserler K.1 veya K.V1 koduyla başlar K.626'ya kadar devam eder.

4.1 SENFONİLERİ

Senfoni ismi, Yunanca ardı ardına gelen seslerin ahengi anlamına gelen Simfonía kelimesinden gelir. 18. yüzyıla kadar insan sesinin olmadığı, sadece enstrümanların kullanıldığı eselere senfoni denirken, Mannheim'da özellikle Bach'ın sayesinde gerçek anlamıyla ortaya çıkmış oldu. Mozart'ın bestelediği senfonilerin yayılmasının ardından, Beethoven senfonilere zenginlik katmış ve bugünkü önemini kazanmasını sağlamıştır.

4.1.1 1764 – 1771 Yılları Arasında Bestelediği Çocukluk Dönemi Senfonileri

Mozart, ilk bestelerine ablası Maria Anna Mozart'ın nota defterine karalamalar yaparak başladı. Mozart'ın çocukluk döneminde yazdığı bu senfonilerin dışında, numaralandırılmamış senfonilerinin de olduğu söylenir.

- Senfoni No. 1, Mi Bemol Majör, K.16

- Senfoni No. 2, Si Bemol Majör, K.17
- Senfoni No. 3, Mi Bemol Majör, K.18
- Senfoni No. 4, Re Majör, K.19
- Senfoni No. 5, Si Bemol Majör, K.22
- Senfoni No. 6, Fa Majör, K.43
- Senfoni No. 7, Re Majör, K.45
- Senfoni No. 8, Re Majör, K.48
- Senfoni No. 9, Do Majör, K.73
- Senfoni No. 10, Sol Majör, K.74
- Senfoni No. 11, Re Majör, K.84
- Senfoni No. 12, Sol Majör, K.110
- Senfoni No. 13, Fa Majör, K.112

4.1.2 1771 – 1781 Yılları Arasında Salzburg'ta Yazdığı Senfoniler

Bu senfoniler ilk yıllar (1771 – 1773) ve sonraki yıllar (1773 – 1775) olarak alt kategorilere ayrılabilceği gibi, Alman (“menuet” li) ve İtalyan (“menuet”siz) olarak da ayrılabilir. Bu eserler, Mozart'ın yaşadığı süre içinde basılmamıştır.

- Senfoni No. 14, La Majör, K. 114 (1771)
- Senfoni No. 15, Sol Majör, K. 124 (1772)
- Senfoni No. 16, Do Majör, K. 128 (1772)
- Senfoni No. 17, Sol Majör, K. 129 (1772)
- Senfoni No. 18, Fa Majör, K. 130 (1772)
- Senfoni No. 19, Mi Bemol Majör, K. 132 (1772)
- Senfoni No. 20, Re Majör, K. 133 (1772)
- Senfoni No. 21, La Majör, K. 134 (1772)
- Senfoni No. 22, Do Majör, K. 162 (1773)
- Senfoni No. 23, Re Majör, K. 181 (1773)
- Senfoni No. 24, Si Bemol Majör, K. 182 (1773)
- Senfoni No. 25, Sol minör, K. 183 (173d B) (1773)
- Senfoni No. 26, Mi Bemol Majör, K. 184 (1773)

- Senfoni No. 27, Sol Majör, K. 199 (1773)
- Senfoni No. 28, Do Majör, K. 200 (1774)
- Senfoni No. 29, La Majör, K. 201 (1774)
- Senfoni No. 30, Re Majör, K. 202 (1774)

4.1.3 1781 – 1791 Yılları Arasında Yazdığı Son Senfoniler

- Senfoni No. 31 "Paris", Re Majör, K. 297 (K. 300a) (1778)
- Senfoni No. 32 "İtalyan Stili Uvertür", Sol Majör, K. 318 (1779)
- Senfoni No. 33, Si Bemol Majör, K. 319 (1779)
- Senfoni No. 34, Do Majör, K. 338 (1780)
- Senfoni No. 35 "Haffner", Re Majör, K. 385 (1782)
- Senfoni No. 36 "Linz", Do Majör, K. 425 (1783)
- Senfoni No. 37, Sol Majör, K. 444 (1784)
- Senfoni No. 38 "Prague", Re Majör, K. 504 (1786)
- Senfoni No. 39, Mi Bemol Majör, K. 543 (1788)
- Senfoni No. 40, Sol minör, K. 550 (1788)
- Senfoni No. 41 "Jupiter", Do Majör, K. 551 (1788)

4.2 KONÇERTOLARI

4.2.1 Piyano Konçertoları

Bir veya birkaç enstrüman ve bunlara eşlik edecek olan orkestra için yazılmış konçertolar, solo enstrümanların icracısının ustalığını göstermek için yazılmış, üç veya dört bölümden oluşan eserlerdir.

Mozart'ın piyano ve orkestra için yazdığı konçertoları yirmi yedi tanedir. İlk dört konçerto, Johann Gottfried Eckard (1735-1809), Johann Schobert (1735-1767), Hermann Friedrich Raupac (1728-1778), Leontzi Honauer (1730-1790) ve Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788) tarafından sonat formundan konçerto formuna aranje edildi.

7. ve 10. Konçertolar, iki ve üç piyano için yazıldı. Diğer 21 konçerto, piyano ve orkestra için solo piyano eserleridir.

“Mozart, konçerto formunu tarihsel önem kazanacak kadar geliştirmiştir: Solo çalgı ile orkestra arasındaki diyalogun estetik değerini ilk belirleyen C.P. Emmanuel Bach olmuş, Mozart da özellikle piyano konçertolarının orkestral deyişini zenginleştirerek işlemiş ve orkestranın etkinliğine egemen olmuştur.” (Say, 1997, s. 306)

- Piyano Konçerto No. 1, Fa Majör, K. 37
- Piyano Konçerto No. 2, Si Bemol Majör, K. 39
- Piyano Konçerto No. 3, Re Majör, K. 40
- Piyano Konçerto No. 4, Sol Majör, K. 41
- Piyano Konçerto No. 5, Re Majör, K. 175
- Piyano Konçerto No. 6, Si Bemol Majör, K. 238
- Piyano Konçerto No. 7, Fa Majör, Üç Piyano İçin, K. 242
- Piyano Konçerto No. 8 "Lützow", Do Majör, K. 246
- Piyano Konçerto No. 9 "Jeunehomme", Mi Bemol Majör, K. 271
- Piyano Konçerto No. 10, Mi Bemol Majör İki Piyano İçin, K. 365
- Piyano Konçerto No. 11, Fa Majör, K. 413/387a
- Piyano Konçerto No. 12, La Majör, K. 414/385p
- Piyano Konçerto No. 13, Do Majör, K. 415/387b
- Piyano Konçerto No. 14, Mi Bemol Majör, K. 449
- Piyano Konçerto No. 15, Si Bemol Majör, K. 450
- Piyano Konçerto No. 16, Re Majör, K. 451
- Piyano Konçerto No. 17, Sol Majör, K. 453
- Piyano Konçerto No. 18, Si Bemol Majör, K. 456
- Piyano Konçerto No. 19, Fa Majör, K. 459
- Piyano Konçerto No. 20, Re minör, K. 466
- Piyano Konçerto No. 21, Do Majör, K. 467
- Piyano Konçerto No. 22, Mi Bemol Majör, K. 482
- Piyano Konçerto No. 23, La Majör, K. 488
- Piyano Konçerto No. 24, Do minör, K. 491
- Piyano Konçerto No. 25, Do Majör, K. 503
- Piyano Konçerto No. 26 "Coronation", Re Majör, K. 537

- Piyano Konçerto No. 27, Si Bemol Majör, K. 595

4.2.2 Keman Konçertoları

Mozart, gençlik yıllarında babası Leopold Mozart ile birlikte çıktığı Avrupa turnesinde beş keman konçertosu yazdı. Mozart'ın keman konçertoları, kemanın karakteristik ve teknik özelliklerini, tonunun güzelliğini tamamıyla gösteren eserlerdir.

- Keman Konçertosu No. 1, Si Bemol Majör, K. 207 (1775)
- Keman Konçertosu No. 2, Re Majör, K. 211 (1775)
- Keman Konçertosu No. 3, Sol Majör, K. 216 (1775)
- Keman Konçertosu No. 4, Re Majör, K. 218 (1775)
- Keman Konçertosu No. 5, La Majör, K. 219 (1775)
- Keman Konçertosu, Mi Bemol Majör, K. 268 (1780)
- Keman Konçertosu, Re Majör, K. 271a Kolb (1777)

4.2.3 Korno Konçertoları

Mozart'ın korno için yazdığı dört konçerto, usta korno sanatçılarının repertuarlarının büyük bir kısmını oluşturur. Mozart, bu korno konçertolarını korno sanatçısı yakın arkadaşı Joseph Leutgeb (1732-1811) için besteledi. Mozart'ın yaşadığı dönemde kornolar günümüzdeki gibi valflara sahip olmadığı için teknik olarak çalımı daha zordu.

- Korno Konçerto No. 1, Re Majör, K. 412 (1791)
- Korno Konçerto No. 2, Mi Bemol Majör, K. 417 (1783)
- Korno Konçerto No. 3, Mi Bemol Majör, K. 447 (c. 1784-87)
- Korno Konçerto No. 4, Mi Bemol Majör, K. 495 (1786)

4.2.4 Diğer Konçertoları

- Fagot Konçertosu, Si Bemol Majör, K. 191 (1774)
- Arp ve Flüt Konçertosu, K. 299 (1778)

- Obua Konçertosu, Do Majör, K. 314
- Klarinet Konçertosu, La Majör, K. 622 (1791)
- Flüt Konçertosu No. 1, Sol Majör, K. 313 (1778)
- Flüt Konçertosu No. 2, Re Majör, K. 314 (1778)
- Andante Flüt Konçertosu, Do Majör, K. 315 (1778)
- Trompet Konçertosu, K47a (kayıp)

4.2.5 Konçertant Senfonileri

- Keman, Viyola ve Orkestra için K. 364, Mi Bemol Majör (1779)
- Obua, Klarinet, Korno ve Fagot için K. 297b, Mi Bemol Majör (1778)

4.3 PİYANO ESERLERİ

Müziğe ablasını dinleyerek ve klavsen çalarak başlayan Mozart, piyano eserlerini bizzat kendisi çalarak ya da ablasına çaldırarak besteledi. İlk bestelerini, aile içinde Nannerl takma ismiyle anılan ablasının müzik kitabına yazmıştır. Dört el sonatları, iki piyano için sonat ve füg, piyano solo için sonatlar, varyasyonlar, fanteziler, suitler, fügler ve rondolar yazdı.

4.3.1 Solo Piyano Eserleri

- *Nannerl'in Müzik Kitabı*
 1. Andante, Do, K. 1a
 2. Allegro, Do, K. 1b
 3. Allegro, Fa, K. 1c
 4. Menuet, Fa, K. 1d
 5. Menuet, Sol, K. 1e
 6. Menuet, Sol, K. 1f
 7. Menuet, Fa, K. 2
 8. Allegro, Si Bemol, K. 3
 9. Menuet, Fa, K. 4

10. Menuet, Fa, K. 5

11. Allegro, Do, K. 5a

12. Andante, Si Bemol, K. 5b

- Piyano Sonatı No. 1, Do Majör, K. 279 (1774)
- Piyano Sonatı No. 2, Fa Majör, K. 280 (1774)
- Piyano Sonatı No. 3, Si Bemol Majör, K. 281 (1774)
- Piyano Sonatı No. 4, Mi Bemol Majör, K. 282 (1774)
- Piyano Sonatı No. 5, Sol Majör, K. 283 (1774)
- Piyano Sonatı No. 6, Re Majör, K. 284 (1775)
- Piyano Sonatı No. 7, Do Majör, K. 309 (1777)
- Piyano Sonatı No. 8, La minör, K. 310 (1778)
- Piyano Sonatı No. 9, Re Majör, K. 311 (1777)
- Piyano Sonatı No. 10, Do Majör, K. 330 (1778)
- Piyano Sonatı No. 11, "Türk", La Majör, K. 331 (1778)
- Piyano Sonatı No. 12, Fa Majör, K. 332 (1778)
- Piyano Sonatı No. 13, Si Bemol Majör, K. 333 (1778)
- Piyano Sonatı No. 14, Do minör, K. 457 (1784,)
- Piyano Sonatı No. 15, Fa Majör, K. 533/494 (1788)
- Piyano Sonatı No. 16, Do Majör, K. 545 (1788)
- Piyano Sonatı No. 17, Si Bemol Majör, K. 570 (1789)
- Piyano Sonatı No. 18, Re Majör K. 576 (1789)
- Fantasy No. 1, Do Majör, K. 394 (1782)
- Fantasy No. 2, Do minör, K. 396 (1782)
- Fantasy No. 3, Re minör, K. 397 (1782)
- Fantasy No. 4, Do minör, K. 475 (1785)
- Rondo No. 1, Re Majör, K. 485
- Rondo No. 2, Fa Majör, K. 494
- Rondo No. 3, La minör, K. 511
- Adagio Piyano için, Si minör, K. 540 (1788)
- Allegro ve Rondo Piyano İçin, Fa Majör, K. 547a (1788)

4.3.2 İki Piyanolu Eserleri

- Dört El Sonatı, Do Majör, K. 19d (1765)
- Dört El Sonatı, Re Majör, K. 381 / 123a
- Dört El Sonatı, Si Bemol Majör, K. 358 / 186c
- Dört El Sonatı, Fa Majör, K. 497
- Dört El Sonatı, Do Majör, K. 521
- Dört El Sonatı, Sol Majör, K. 357 (tamamlanmamış)
- İki Piyano İçin Sonat, Re Majör, K. 448 / 375a
- İki Piyano İçin Füg, Do minör, K. 426

4.4 KEMAN ESERLERİ

4.4.1 Çocukluk Dönemi Keman Sonatları

- Keman Sonatı No. 1, Do Majör, K. 6
- Keman Sonatı No. 2, Re Majör, K. 7
- Keman Sonatı No. 3, Si Bemol Majör, K. 8
- Keman Sonatı No. 4, Sol Majör, K. 9
- Keman Sonatı No. 5, Si Bemol Majör, K. 10
- Keman Sonatı No. 6, Sol Majör, K. 11
- Keman Sonatı No. 7, La Majör, K. 12
- Keman Sonatı No. 8, Fa Majör, K. 13
- Keman Sonatı No. 9, Do Majör, K. 14
- Keman Sonatı No. 10, Si Bemol Majör, K. 15
- Keman Sonatı No. 11, Mi Bemol Majör, K. 26
- Keman Sonatı No. 12, Sol Majör, K. 27
- Keman Sonatı No. 13, Do Majör, K. 28
- Keman Sonatı No. 14, Re Majör, K. 29
- Keman Sonatı No. 15, Fa Majör, K. 30
- Keman Sonatı No. 16, Si Bemol Majör, K. 31

4.4.2 Olgunluk Dönemi Keman Sonatları

- Keman Sonatı No. 17, Do Majör, K. 296
- Keman Sonatı No. 18, Sol Majör, K. 301
- Keman Sonatı No. 19, Mi Bemol Majör, K. 302
- Keman Sonatı No. 20, Do Majör, K. 303
- Keman Sonatı No. 21, Mi minor, K. 304
- Keman Sonatı No. 22, La Majör, K. 305
- Keman Sonatı No. 23, Re Majör, K. 306
- Keman Sonatı No. 24, Fa Majör, K. 376
- Keman Sonatı No. 25, Fa Majör, K. 377
- Keman Sonatı No. 26, Si Bemol Majör, K. 378
- Keman Sonatı No. 27, Sol Majör, K. 379
- Keman Sonatı No. 28, Mi Bemol Majör, K. 380
- Keman Sonatı No. 29, La Majör, K. 402
- Keman Sonatı No. 32, Si Bemol Majör, K. 454
- Keman Sonatı No. 33, Mi Bemol Majör, K. 481
- Keman Sonatı No. 35, La Majör, K. 526
- Keman Sonatı No. 36, Fa Majör, K. 547

4.4.3 Keman ve Piyano Varyasyonları

- Varyasyonlar, Sol Majör, K. 359, "La bergere Celimene"
- 6 Varyasyon, Sol minör, on Helas, j'ai perdu mon amant, K. 360

4.5 YAYLI DÜET VE TRİOLARI

- Keman ve Viyola Düeti, Sol Majör, K. 423
- Keman ve Viyola Düeti, Si Bemol Majör, K. 424
- Keman, Viyola ve Çello Triosu, Mi Bemol Majör, K. 563 (1788)
- İki Keman ve Çello Triosu Si Bemol Majör, K. 266
- Keman Viyola ve Çello için Prelüd ve Füg, K. 404a

4.6 YAYLI DÖRTLÜLERİ

- Milanesi Kuarteti, K. 80 and K. 155-160 (1770-1773)
 - Yaylı Kuartet No. 1, Sol Majör, K. 80/73f (1770)
 - Yaylı Kuartet No. 2, Re Majör, K. 155/134a (1772)
 - Yaylı Kuartet No. 3, Sol Majör, K. 156/134b (1772)
 - Yaylı Kuartet No. 4, Do Majör, K. 157 (1772-3)
 - Yaylı Kuartet No. 5, Fa Majör, K. 158 (1772-3)
 - Yaylı Kuartet No. 6, Si Bemol Majör, K. 159 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 7, Mi Bemol Majör, K. 160/159a (1773)
- Viyana Kuartetleri, K. 168-173 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 8, Fa Majör, K. 168 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 9, La Majör, K. 169 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 10, Do Majör, K. 170 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 11, Si Bemol Majör, K. 171 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 12, Si Bemol Majör, K. 172 (1773)
 - Yaylı Kuartet No. 13, Re minör, K. 173 (1773)
- Haydn Kuartetleri K. 387, 421, 428, 458, 464, 465, Opus 10 (1782–1785)
 - Yaylı Kuartet No. 14, Sol Majör, ("Spring") K. 387 (1782)
 - Yaylı Kuartet No. 15, Re minor, K. 421/417b (1783)
 - Yaylı Kuartet No. 16, Mi Bemol Majör, K. 428/421b (1783)
 - Yaylı Kuartet No. 17, Si Bemol Majör ("Hunt"), K. 458 (1784)
 - Yaylı Kuartet No. 18, La Majör, K. 464 (1785)
 - Yaylı Kuartet No. 19, Do Majör ("Dissonance"), K. 465 (1785)
- Yaylı Kuartet No. 20, Re Majör ("Hoffmeister"), K. 499 (1786)
- Prusya Kuartetleri K. 575, 589, 590 (1789-1790)
 - Yaylı Kuartet No. 21, Re Majör, K. 575 (1789)

- Yaylı Kuartet No. 22, Si Bemol Majör, K. 589 (1790)
- Yaylı Kuartet No. 23, Fa Majör, K. 590 (1790)

4.7 YAYLI BEŞLİLERİ

- Yaylı Beşli, Si Bemol Majör, K. 174
- Yaylı Beşli, Do Majör, K. 515
- Yaylı Beşli, Sol minör, K. 516
- Yaylı Beşli, Do minör, K. 406 (516b)
- Yaylı Beşli, Re Majör, K. 593
- Yaylı Beşli, Mi Bemol Majör, K. 614

4.8 PİYANO ÜÇLÜLERİ

- Piyano Üçlüsü, Si Bemol, K. 254
- Piyano Üçlüsü, Sol, K. 496
- Piyano Üçlüsü, Si Bemol, K. 502
- Piyano Üçlüsü, Mi, K. 542
- Piyano Üçlüsü, Do, K. 548
- Piyano Üçlüsü, Sol, K. 564

4.9 DİĞER ODA MÜZİKLERİ

- Flüt Kuarteti (flüt, keman, viyola, çello) K. 285, 285a, 285b, 298 (1777–1778)
- Obua Kuarteti, Fa, K. 370
- Korno Kuarteti, Mi Bemol, K. 407
- Piyano ve Üflemeli Beşli (obua, klarinet, korno, fagot) K. 452 (1784)
- Piyano Kuarteti K. 478 (1785) and K. 493 (1786)
- Klarinet, Viyola ve Piyano Üçlüsü, Mi Bemol Majör, K. 498 "Kegelstatt" (1786)
- Klarinetli Beşli, La Majör, K. 581 (1789)

4.10 SERENATLARI

- Serenat No. 1, Re Majör, K. 100
- Serenat No. 3, ("Antretter") Re Majör, K. 185
- Serenat No. 4, ("Colleredo") Re Majör, K. 203
- Serenat No. 5, Re Majör, K. 204
- Serenat No. 6, ("Serenata Notturna") Re Majör, K. 239
- Serenat No. 7, ("Haffner") Re Majör, K. 250
- Serenat No. 9, ("Posthorn") Re Majör, K. 320
- Serenat No. 10, ("Gran Partita") Si Bemol Majör, K. 361
- Serenat No. 11, Mi Bemol Majör, K. 375
- Serenat No. 12, Do minor, K. 388
- Serenat No. 13, "Eine kleine Nachtmusik" Yaylı Kuartet ve Kontrabas, Sol Majör, K. 525

4.11 DİVERTİMENTOLARI

- Gallimathias Musicum (Quodlibet), K. 32 (1766)
- Cassation, Sol, K. 63 (1769)
- Cassation, Si Bemol, K. 99 (1769)
- Divertimento, Mi Bemol, K. 113 (1771)
- Divertimento, Re, K. 131 (1772)
- Divertimenti, K. 136-138 (1772)
- Divertimento Re, K. 205 (1773)
- Divertimento, Fa "Lodron", K. 247 (1776)
- Divertimento, Re, K. 251 (1776)
- Dört Orkestra İçin Notturmo, Re, K. 286 (1776-77)
- Divertimento, Si Bemol "Lodron", K. 287 (1777)
- Divertimento, Re, K. 334 (1779-80)
- İki Korno ve Yaylılar için Divertimento, A Musical Joke, (Ein Musikalischer Spaß,) K. 522

4.12 DİNİ MÜZİKLERİ

- Mass No. 1 ("Missa brevis") , Sol Majör, K. 49
- Mass No. 2 ("Missa brevis") , Re minör, K. 65
- Mass No. 3, Do Majör (Dominicusmesse), K. 66
- Mass No. 4 ("Missa solemnis") , Do minör, K. 139
- Mass No. 5 ("Missa brevis") , Sol Majör, K. 140
- Mass No. 6 ("Missa brevis") , Fa Majör, K. 192
- Mass No. 7, Do Majör (Missa in honorem Sanctissimae Trinitatis), K. 167
- Mass No. 8 ("Missa brevis") , Re Majör, K. 194
- Mass No. 9 ("Missa brevis") , Do Majör (Spatzenmesse), K. 220
- Mass No. 10 ("Missa brevis") , Do Majör ("Credo" Mass), K. 257
- Mass No. 11 , Do Majör (Spaurmesse or Piccolomissa), K. 258
- Mass No. 12 ("Missa brevis") , Do Majör ("Organ Solo"), K. 259
- Mass No. 13 ("Missa longa") , Do Majör, K. 262
- Mass No. 14 ("Missa brevis") , Si Bemol Majör, K. 275
- Mass No. 15, Do Majör ("Coronation"), K. 317
- Mass No. 16 ("Missa solemnis") , Do Majör (Missa aulica), K. 337
- Mass No. 17, Do minör ("Great"), K. 427
- Requiem Mass, Re minör, K. 626
- Exsultate, jubilate, K. 165
- Ave verum corpus, K. 618
- Te Deum, K. 141
- Regina Coeli:
 - Soprano, koro ve orkestra için Regina Coeli, K. 108
 - Soprano, koro ve orkestra için Regina Coeli, K. 127
 - Solist, koro ve orkestra için Regina Coeli, K. 276

4.13 OPERALARI

- Die Schuldigkeit des ersten Gebotes, K. 35 (1767)
- Apollo et Hyacinthus, K. 38 (1767)

- Bastien und Bastienne, K. 50=46b (1768)
- La finta semplice, K. 51 (1768)
- Mitridate, re di Ponto, K. 87 (1770)
- Ascanio in Alba, K. 111 (1771)
- Betulia Liberata, an oratorio, K. 118=74c (1771)
- Il sogno di Scipione, K. 126 (1772)
- Lucio Silla, K. 135 (1772)
- Thamos, König in Ägypten (1773, 1775)
- La finta giardiniera, K. 196 (1774-5)
- Il re pastore, K. 208 (1775)
- Zaide, K. 344 (1779)
- Idomeneo, K. 366 (1781)
- Die Entführung aus dem Serail, K. 384 (1782)
- L'oca del Cairo, K. 422 (1783)
- Lo sposo deluso, K. 430
- Der Schauspieldirektor, K. 486 (1786)
- Le nozze di Figaro, K. 492 (1786)
- Don Giovanni, K. 527 (1787)
- Così fan tutte, K. 588 (1789)
- Die Zauberflöte, K. 620 (1791)
- La clemenza di Tito, K. 621 (1791)

4.14 ARYA, ŞARKI VE KANONLARI

- Bardengesang auf Gibraltar: O Calpe! Dir donnert's am Fusse
- Leck mich im Arsch K. 231 (1782)
- Die Zufriedenheit K. 367a (1781)

5. BÖLÜM

KLARİNET

5.1 KLARİNETİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Klarinet, kökünü Latince duru, parlak, aydınlık anlamına gelen *clarus* kelimesinden alır. Nefesli sazlar ailesinin bir üyesi olan klarinet, parlak bir sese sahip olduğu için bu adı almıştır.

Klarinet'in en ilkel hali 17. Yüzyılda Chalumeau adıyla bilinen kamışlı nefesli bir enstrümandır. Alman enstrüman yapımcısı Johann Christoph Denner (1655-1707), Chalumeau'yu geliştirerek klarinetin ilk halini ortaya çıkardı. Denner; 1700'lü yılların başında, perde, ses delikleri ve ağızlık kısmını geliştirerek klarineti, üçüncü ve beşinci armoniklerin kullanılabilceği hale getirdi. Denner'dan sonra klarinet köklü olmasa da küçük değişikliklere uğradı ve 1770 yılında bas klarinet ve Alto Klarinet (Basset Horn) yapıldı. En köklü değişikliği ise 1786 yılında Estonya'da doğan klarinet sanatçısı ve bestecisi Ivan Müller (1786-1854) yaptı. 1812 yılında Paris Konservatuarı'na air tigh padli yedi anahtar eklediği on üç anahtarlı, clarinette omnitique adını verdiği klarineti sunduğunda icadı kabul görmemiş olsa da zamanla bu yeni enstrümanın yaygınlığı artıp, 19. yüzyılda standart klarinet olarak kullanılmaya başlandı.

Klarinetin gelişimini 1808 yılında Korfu'da doğan klarinet sanatçısı ve besteci Hyacinthe Klosé (1808-1880) devam ettirdi. Klosé, Boehm adıyla bilinen flüt tekniğini klarinete uyarladı. Bu teknikle, ses sorunu, perde sisteminin yenilenmesiyle çözüldü. Bu yeni teknik deliklerin doğru akustik noktalara açılmasını sağlayarak iki elin parmaklarının tam işleyişine dayanıyordu. Klosé, 1839 yılında enstrüman yapımcısı Louis Auguste Buffet (1789-1864) ile birlikte geliştirdikleri yeni klarineti tanıttı.

5.2 TÜRK MÜZİĞİNDE KLARİNET

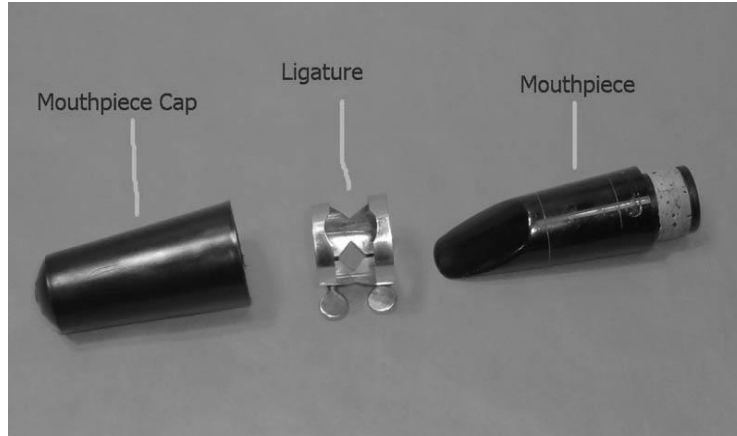
Batı'da klarinet bu değişimleri geçirirken ülkemizde klarinet 1800'lü yılların başında kullanılmaya başlandı. Klosé ve Buffet tarafından tasarlanan Boehm teknik kullanılan klarinet, 1854 yılında İstanbul'a getirildi. Muzıka-i Hümayun, dönemin sanatçı yetiştirmek için, mehterhane yerine kurulmuş saray bando ve orkestrasıydı. Muzıka-i Hümayun'da eğitimlik yapan, 1788 doğumlu İtalyan müzisyen Giuseppe Donizetti (1788-1856), ders vermesi için Paris Konservatuarı'nda Klosé'nin öğrencisi olduğu tahmin edilen klarinetçi Francesco'yu getirtti. Böylelikle klarinet Türk müziğinde resmi yerini almış oldu.

5.3 KLARİNET BÖLÜMLERİ

Genellikle sert ve dayanıklı bir ağaç olan abanoz ağacından yapılan klarinet, günümüzde tahta kadar kaliteli ses vermese de ebonit ve metalden de yapılmaktadır. Klarinetin silindir şeklinin içi, çapı yaklaşık 1,5 santimetrelilik bir borudan oluşur. Klarinetin perdelerinin tuşlarının üstünü kapatmak için genellikle güderi, parçalarının bağlantı noktalarında mantar, perdelerinin tuşlarının açılıp kapanabilmesi için de yay kullanılır.

Şekil 1. Klarinetin parçaları

Şekil 2. Bekin parçaları

Klarinetin beş temel parçası bulunur; bek, baril, üst gövde, alt gövde ve kalak.

5.3.1 Bek

Mouthpiece yani bek bölümü ağızlık olarak da adlandırılır. Bek, klarinetin ağız içinde kalan bölümüdür ve sesin çıkışını sağlayan parçadır. Bekin üzerine kamış takılarak ses elde edilir. Bekin açık ve kapalı olmak üzere iki çeşidi bulunur.

Kamışın yerleştiği bölüm ve kamış arasındaki aralığın daha fazla olduğu beklere açık bek, bu aralığın az olduğu beklere ise kapalı bek dedir. Kapalı beklere göre daha az nefes sarfıyatı olurken, ses kuvveti daha az olur.

Bekte kamış, kamışı beke sabitleyen ligature yani bilezik, ve cap yani koruyucu kapak bulunur.

Klarinetin ses kalitesi, sanatçısının yeteneğinin yanı sıra bek ve kamış kalitesine ve uyumuna da bağlı olarak değişir.

5.3.2 Baril

Barrel yani baril bölümü fiç, varil olarak da adlandırılır. Baril, bekten ve kamışın arasından gelen titreşimleri sese dönüştüren, bek ve üst gövde arasındaki parçadır.

Klarinet akordunu pesleştirmek için uzun baril, tizleştirmek için ise kısa baril kullanarak küçük değişiklikler yapılabilir.

5.3.3 Üst Gövde

First joint ya da upper tube yani üst gövde, alt gövde ve baril arasında kalan, sol elle tutulan parçadır. Üst gövdede önde üç arkada bir olmak üzere toplamda dört açık delikle birlikte perde ve yüzükler bulunur.

5.3.4 Alt gövde

Second joint ya da lower tube yani alt gövde, üst gövde ve kalak arasında kalan, sağ elle tutulan parçadır. Klarinetin ağırlığını kaldırabilmek için başparmak destek yeri bu bölümde bulunur. Önde üç açık delik, gözlük ve perde bulunur.

5.3.5 Kalak

Bell yani kalak bölümü, pavillon diye de adlandırılır. Klarinetten çıkan sesi toparlamaya yarayan kısım kalak parçasıdır. Sesi kısa kalaklar tizleştirir, uzun kalaklar pesleştirir böylece sesin tonuna etki eden çok önemli bir parça haline gelir.

5.4 KLARİNET TÜRLERİ

5.4.1 Do Klarinet

Do klarinette eserde yazılan notanın aynısını duyurur. Do klarinet çalınırken, piyanoyla transpozisyonuna gerek duyulmaz.

5.4.2 Re Klarinet

Re klarinet, küçük bir klarinettir. Klarinet, eserde yazılan notanın büyük ikili ince sesini duyurur.

5.4.3 Mi Bemol Klarinet

Mi bemol klarinet, en dar çapa sahip klarinetdir. Bek, baril, gövde ve kalak olmak üzere dört parçadan oluşur. Çok ince bir sesi olan mi bemol klarinet, eserde yazılan notanın küçük üçlü ince sesini duyurur.

5.4.4 Mi Bemol Alto Klarinet

Mi bemol alto klarinet, eserde yazılan notanın büyük altılı kalın sesini, bir oktav alttan duyurur. Mi bemol alto klarinet, eserlerde bas klarinete eşlik eder.

5.4.5 Fa Alto (Basset Horn) Klarinet

Mozart, Klarinet Konçertosu'nu Basset Horn klarinet için yazmıştır. Basset Horn klarinet, eserde yazılan notanın tam beşli kalın sesini duyurur.

5.4.6 Sol Klarinet

Sol klarinet, Türk ve Balkan müziğinde çok sık kullanıldığı için Türk klarineti olarak bilinir. Sol klarinette serçe parmağın hareket geçişleri Boehm sisteme göre çok daha kolay olduğu için Albert sistem kullanılır, böylelikle yumuşak bir sese sahip olan sol klarinette, koma ses geçişleri çok daha kolay yapılır. Sol klarinet, eserde yazılan notanın tam dördü kalın sesini duyurur.

5.4.7 La Bemol Klarinet

La bemol klarinet, eserde yazılan notanın küçük altılı ince sesini duyurur. La bemol klarinet daha çok bandolarda kullanılır.

5.4.8 La Klarinet

La klarinet, senfonilerde çok sık kullanılan klarinet çeşididir. La klarinet, eserde yazılan notanın küçük üçlü kalın sesini duyurur. La klarinet, içinde fazla diyez ve bemol olan eserlerde iyi bir tonlama sağladığı için tercih edilir.

5.4.9 La Bas Klarinet

La bas klarinet, eserde yazılan notanın bir oktav ve küçük üçlü kalın sesini duyurur.

5.4.10 Si Bemol Klarinet

Si bemol klarinet, hem tiz seslerde hem pes seslerde iyi bir tonlama sağladığı için çok tercih edilen klarinet çeşididir. Si bemol klarinet, eserde yazılan notanın büyük ikili kalın sesini duyurur.

5.4.11 Si Bemol Bas Klarinet

Si bemol bas klarinetin, enstrüman büyük ve ağır olduğu için, gövdesinde ayak bulunur. Kalın bir sese sahip olan si bemol bas klarinet, eserde yazılan notanın büyük dokuzlu kalın sesini duyurur.

5.4.12 Si Bemol Kontrabas Klarinet

Si bemol kontrabas klarinet U şeklinde bir görünüme sahiptir. Senfonilerde sık bulunmayan bir klarinet çeşidi olan si bemol kontrabas klarinet, eserde yazılan notanın iki oktav ve büyük ikili kalın sesini duyurur.

6. BÖLÜM

MOZART'IN KLARİNET KONÇERTOSU

Wolfgang Amadeus Mozart'ın ölmeden önce yazdığı son konçerto olarak bilinen K. 622 La Majör Klarinet Konçertosu aynı zamanda yazdığı tek klarinet konçertosudur. Bu durumun W.A. Mozart'ın klarinet ile tanışması oldukça geç bir tarihe rastlaması yüzünden oluştuğunu söylemek yerinde olacaktır.

“Mozart, Paris seyahati dönüşünü kapsayan süreçte 1777 yılının sonlarında Mannheim'da bulunmuş ve 1778 yılına kadar yaylı ve üflemeli çalgıları ile Avrupa'da ün salmış Mannheim Orkestrası'nı gözlemlemiştir. Bu zaman zarfında orkestranın flüt sanatçısı Johann Wendling, obua sanatçısı Friedrich Ramm ve fagot sanatçısı George Wenzel Ritter ile iyi bir dostluk kurmuş ve bu sayede bu çalgılara ilgisi artmıştır.” (Chen, 2012, s. 17)

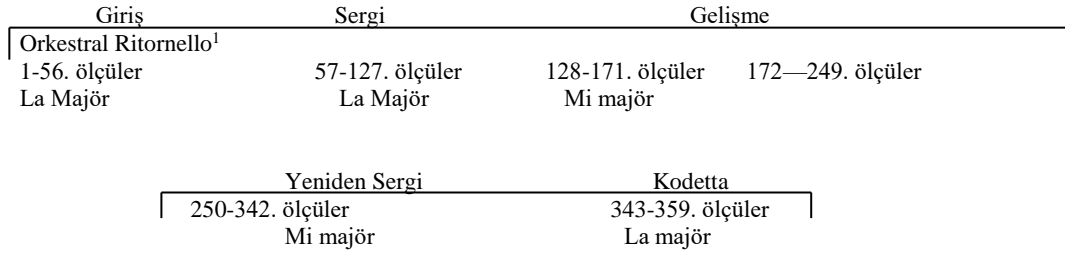
1791 yılında tamamladığı klarinet konçertosunu ve 1789 yılında yazdığı K. 581, La Majör, Klarinetli Beşli çalışmasını, yakın arkadaşı olan klarinet sanatçısı Anton Stadler adına besteledi. 28 Haziran 1753 tarihinde, Avusturya'nın Bruck an der Leitha adlı küçük bir şehirde doğan Anton Stadler, döneminin ünlü klarinet ve basset horn sanatçısıydı.

Mozart, Klarinet Konçertosunu Alto klarinet (Basset Horn) için Sol Majör tonunda yazdı. Günümüzde eser, La klarinet ile icra edilmektedir. Klarinet Konçertosu, orkestra için La majör tonunda yazılmıştır fakat sonradan uyarlandığı La klarinet de transpozeli bir enstrüman olduğu için Do majör tonunda çalmaktadır.

Mozart K.622 Klarinet Konçertosunun orkestrasyonunda solo klarinete; iki flüt, iki fagot, iki korno ve yaylı çalgılar eşlik etmektedir. Konçerto; Allegro, Adagio ve Rondo başlıklı klasik üç bölümlü yapıdan oluşmaktadır.

6.1 ALLEGRO – BİRİNCİ BÖLÜM ANALİZİ

Mozart'ın Klarinet Konçertosu ilk bölümü dönemin klasik Sonat-Allegro formunda bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Form şeması ise şu şekilde gösterilebilir:

Şekil 3. Form şeması

Allegro tempo başlıklı birinci bölüm, La Majör tonalitesinde, 56 ölçülük bir orkestra ritornellosu ile başlayarak hem konçertonun esas temasını duyurmaktadır. İlk motif eksen, alt çeken, ikinci derece ve çeken fonksiyonlu yarım kalışla son bulur. Daha sonra bas partisindeki kromatik geçiş ile eserin geri kalanına bağlanır. İkinci kısım, 4 ve 8. ölçü arasında çeken fonksiyonunda kalır. 9. ölçüyle birlikte tekrar 8 ölçü süren ve ilk cümleyle aynı şekilde başlayıp sonra değişime uğrayan ikinci cümle gelir. 16. ölçüde başlayan uzama 24. ölçüye kadar devam eder ve ilk parça böylelikle son bulmaktadır.

¹ Mozart, konçertolarında solo çalgının sergi bölgesinden önce tematik materyallerden oluşturduğu tekrarlı bir yapıdır (Keefe, 2003, s.86)

Allegro. Componirt am 25ten September 1791.

Clarinetto principale
in A. Tutti

Pianoforte. *p* Quart.

I IV II V

I V I-V-I-II V (yarmı kalış)

Şekil 4. İlk sekiz ölçü armonik fonksiyonlar

25. ölçüden itibaren tematik karakter kanonik yapıya benzer bir şekilde (şekil 5) tekrar edilmektedir. Ardından 39-43. ölçüler arası tril süsleme notaları ile gelişmiş ve daha hareketli bir şekilde görülmektedir. Bu haliyle, temanın ilk duyuluşundan sonra bölmenin farklı bir atmosfer kazandığı söylenebilir. 48. ölçüden önce gelen La majör eksen akorundan sonra gelir ve sekiz ölçü boyunca devam edip, eksen akoruyla bitmektedir.

Viol.
p

Cello
p

Şekil 5. Kanonik dönüşümler

Solo klarinet girişi, 57. ölçüde sergi kısmını başlatır ve sekiz ölçü sürer. 65. ölçü itibariyle klarinet on altılık notalarla hızlı bir şekilde eserin ilk başındaki diğer çalgıların dahil olduğu kısma benzer şekilde devam ettiği görülmektedir. Birinci tema, 76. ölçü ile birlikte 78. ölçüde başlayan epizod karakterdeki ikinci temaya bağlama fonksiyonunu yerine getirerek küçük bir köprü görevi görmektedir.

The musical score shows a solo clarinet part and a quartet part. The solo clarinet part is marked 'Solo' and features a melodic line with a fermata. The quartet part is marked 'p Quart.' and consists of a rhythmic accompaniment. The score is divided into two sections: 'Bağlantı' (Connection) and '2. tema' (2nd Theme).

Şekil 6. 1. ve 2. temaların bağlantısı

192. ölçüden sonra, 194. ve 198. ölçüleri arasındaki solo klarinet ve orkestranın soru-cevap benzeri karşılıklı hareketleri görülmektedir. Klarinetin başrolde olduğu ve gelişme karakteri taşıyan bu kısımda ana tema tonal ve ritmik olarak çeşitlenmiştir. 220. ölçüde gelişme bölmesinin son kısımlarında armonik gerilim yukarı doğru bir durum almış ve 225 ile 226. ölçülerde klarinet tril notaları ile (şekil 7) bu gerilime katkıda bulunmuştur.

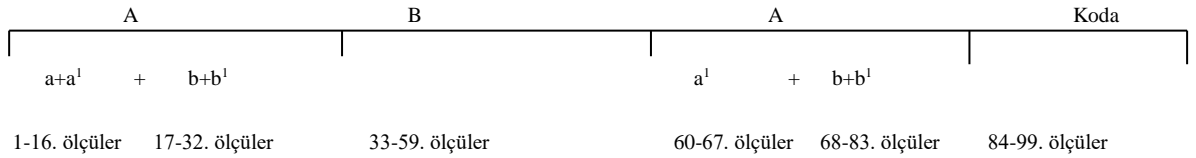
The musical score shows a clarinet part with a trill and a quartet part with a rhythmic accompaniment.

Şekil 7. Gelişme bölmesinde armonik ve ritmik gerilim

250. ölçüden yeniden sergi bölmesi La Majör tonalitesinde kendini duyurarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer tematik materyaller tekrar duyurularak 343. ölçüye kadar tekrarlar devam eder. 343. ölçüden sonraki kısımda final bölümü, açılıştaki (16-22.ölçüler ile 44-56.ölçüler arasındaki materyaller) ölçüler tekrar kullanıldığı ve tam bir kalışla geldiği için bölümün bu kısmı kodetta olarak da yorumlanabilir.

6.2 ADAGIO – İKİNCİ BÖLÜM ANALİZİ

3/4'lük ölçü birimi sahip, Adagio tempo başlıklı ikinci bölüm; Re Majör tonalitesinde doğrudan solo klarinet ve orkestra ile başladığı görülmektedir. A-B-A üç bölmeli şarkı formunda olup form şeması şu şekilde gösterilir:

Şekil 8. İkinci bölüm form şeması

Adagio bölümünde, solo olarak klarinetin dışında, fagot partisinin de önemi bellidir. Mozart, klarinetin alt seslerini de kullanarak bu bölüme ayrı bir hava vermiştir. Ağır olarak başlayan bu bölüm, yine ağır bir şekilde biter.

Adagio.
Solo

16273

Şekil 9. A bölmesi ilk tema

İlk 16 ölçü A bölmesinin “a” dönemini sergilerken 17. ölçüden itibaren aynı bölme ait “b” dönemi karşıt fikir olarak düşünülmüştür. “a” dönemi çıkıcı iken “b” dönemi inici karakterdedir ve bu haliyle mevcut zıtlığı sağlamaktadır. B bölmesi daha çok gelişme karakterli bir şekilde kendini göstermektedir. Burada ilk defa görülen onaltılık üçlemeler ve otuzikilik notalar göze çarpmaktadır.

The image shows a musical score with two systems. The first system is labeled 'Solo' and the second system is labeled 'p Quart.'. The score is in 3/4 time and features a key signature of one sharp (F#). The 'a' period is marked 'Solo' and the 'b' period is marked 'p Quart.'. The score shows a transition from a solo melody to a quartet accompaniment.

“a” döneminden ilk cümle

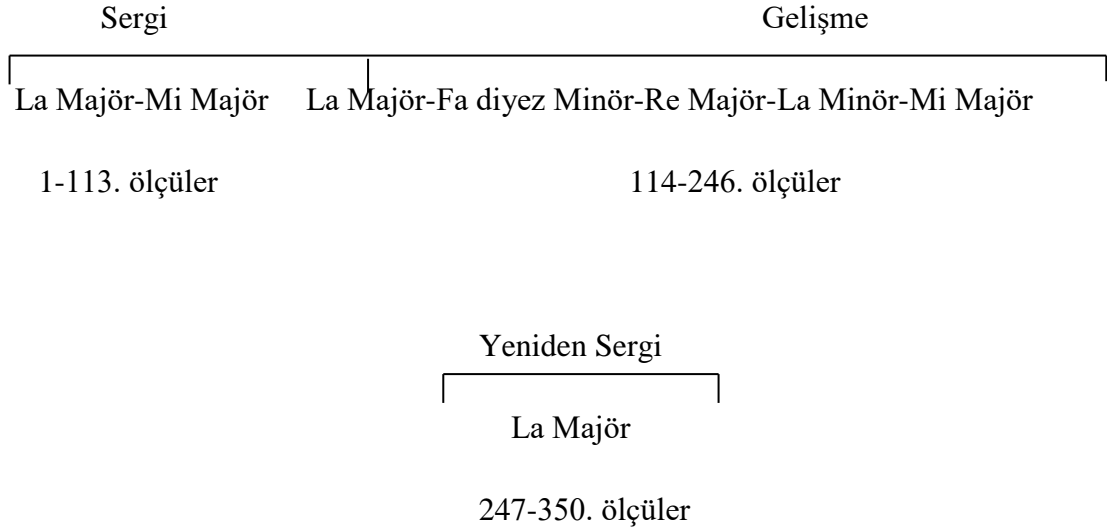
“b” döneminden ilk cümle

Şekil 10. Çıkıcı ve inici karakterde kurulan dönemlerin zıtlığı

60. ölçüde yeniden duyurulan A bölmesi ilk halinden farklı olarak ilk cümle tekrarsız getirilmiştir. 83. ölçüde tam kalış ile sonlanan bölme birlikte koda kısmı, 84.ölçüde başlamış ve Re Majör tonalitesinde, tonik akoruyula sonlanmaktadır.

6.3 RONDO – ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ANALİZİ

Üçüncü bölüm, allegro tempo başlığı ve 6/8’lük ölçü biriminde ve La Majör tonalitesindedir. Bu bölümde ana tema, eserin hemen başındaki solo klarinet ile her defasında değişiklik göstererek tekrarlanır. Bölümün ortalarına doğru, Fa diyez minör ve Re Majör tonlarında iki yeni tema karşımıza çıkar. Oldukça hızlı bir şekilde başlayıp, bitse de duyuluş olarak narin bir yapıya sahiptir. Rondo başlıklı üçüncü bölüm için; klasik rondo teması ve diğer temalardan kurulu yapıdan ziyade sergi-gelişme-yeniden sergi gibi bir şekilde daha özgün forma sahip olduğunu söyleyebiliriz. Buna ek olarak genel anlamda rondo temasının ritmik ve armonik çeşitlenmeli şekli yine rondo teması gibi belirli noktalarda tekrarlı karakterini sunmaktadır. Ancak kesin bir rondo formu karakteri taşımadığından belirgin şekilde olduğunu söyleyemeyiz.

Şekil 11. Üçüncü bölüm form şeması

Rondo.
Allegro.

Solo
p

Viol.
p

Tutti
p

cresc.

f

p

Şekil 12. Rondo teması

Eksik ölçüyle başlayan üçüncü bölüm, 8. ölçüye kadar birinci cümleyle devam eder. Rondo teması bu şekilde ilk kez duyulur. Daha sonra, ilk cümle 8. ölçüde tam kalışla sona erer. Rondo tema çeşitlemesi, 35. ölçüde tam kalış sergiler. 36. ölçüden, 56. ölçüye kadar bu çeşitlemenin ikinci kısmı karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada La majör tonalitesinde tam kalış yapan bölmenin açıkça bir kapanış yaptığını söyleyebiliriz.

57. ölçüde La Majör tonalitesinde başlayan yeni yapı farklı tonalitelere yönelerek 136. ölçüye kadar devam eder. Tonal ve ritmik açıdan gelişme karakteri sergileyen bu bölme, 136. ölçüde Fa diyez Minör tonalitesi ile başlayarak 157. ölçüde tonal geçiş için Do diyez pedal sesini kullanarak (şekil 13) 159. ölçüden itibaren Re Majör tonalitesi duyurmaktadır.

La Majör çeken fonksiyonu ile Re Majör için yönelme

Şekil 13. Tonalite değişim hazırlığı 157-159. ölçüler

245-246. ölçülerde Mi Majör tonalitesi çeken fonksiyonu olarak esas tema için hazırlık yapılmış ve 250. ölçüde Rondo teması duyurulmuştur. Yeniden Sergi diyebileceğimiz bu bölme sergi bölmesindeki tüm tematik materyallerin azaltılmış tekrarı olarak karşımıza çıkmaktadır. 331. ölçüde rondo temasına eşlik ve nüans açısından güçsüz bir girişle kapanış dönemi başlamış 341. ölçüde crescendo ile dinamikler ve eşlik hareketleri müziği nispeten güçlü bir bitiriş için hazırlamıştır.

7. BÖLÜM

SONUÇ

Wolfgang Amadeus Mozart'ın ölmeden önce yazmış olduğu son konçerto olan Klarinet Konçertosu, 35 yıllık kısa hayatındaki şaheserlerinden biridir. Bir müzik dehası olan Mozart, bu konçertoda klarinetin eşsiz seslerini büyük ustalıkla sergilemiş, orkestra ve klarinetin özenli diyaloglarını notaya dökmüştür. Eser, Mozart'ın diğer eserlerinden de izler taşımakla birlikte, olgunluk dönemine ait olduğunu vurgulayan özellikleriyle de göze çarpmaktadır.

Sadece Klasik dönemin değil, tüm dönemlerin olağanüstü müzisyeni Mozart; klarinet konçertosunda, solo klarinetin tüm özelliklerini kullanarak, sanatçılara ve sanatseverlere önemli bir miras bırakmıştır.

KAYNAKÇA

1. Aktüze, İ., Müziği Okumak: Cilt 4 (Mozart-Schönberg), Pan Yayıncılık, İstanbul, 2007
2. Büke, A. , Mozart: Bir Yaşam Öyküsü, Dünya Kitapları, İstanbul, 2006
3. Büke, A. , İki Dahi Üç Opera ‘Mozart ve Da Ponte’nin Ortak Çalışmaları, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 1998
4. Campbell, D., Mozart Etkisi, Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul, 2002
5. Chen, Wen-Mi. An Analysis of Sonata Form in Clarinet Concertos by Wolfgang Amadeus Mozart, Louis Spohr, and Carl Maria von Weber, Doktora Tezi, Cincinnati Üniversitesi, 2012
6. Davenport, M., Mozart, Dorset Press, New York, 1932
7. Doğumunun 200üncü Yıldönümünde W. A. Mozart (1756-1791), Maarif Basımevi, İstanbul, 1956
8. Genç, G., Sihirli Mozart, Can Yayınları, İstanbul, 2008
9. İlyasoğlu, E. Zaman İçinde Müzik, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994
10. Kaygısız, M., Müzik Tarihi, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2004
11. Keefe, Peter S. Mozart, Cambridge University Press, Cambridge, 2003
12. Lawson, C., Mozart: Clarinet Concerto, Cambridge University Press, 1966
13. Mimaroglu, İ., Müzik Tarihi, Varlık, İstanbul, 1999
14. Nadi, A., Mozart’ı Anlamak, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul, 2007
15. Nadi, N., Dostum Mozart, Cumhuriyet Yayınları, İstanbul, 2006

16. Publig, M., Mozart: Dehanın Gölgesinde, Çev. Özdemir, İ., Can Yayınları, İstanbul, 2004
17. Roseberry, E., W. A. Mozart: The Story of His Life And Work, Boosey & Hawkes, Londra, 1960
18. Rushton, J. , Mozart, Oxford University Press, New York, 2006
19. Say, A., Müzik Tarihi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997
20. Saydam, A. , Ünlü Müzisyenler, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 1997
21. Solomon, M., Mozart: A Life, Harper Collins Publishers, Inc., New York, 1995
22. Yener, F. , Bir Dehanın Yaşam Öyküsü 'Wolfgang Amadeus Mozart', Cem Yayınevi, İstanbul, 1991

Ek 1: Eserin Notası

Mozart Klarinet Konçertosu K. 622

Urtext

MOZART Klarinettenkonzert · A-Dur
KV 622 Clarinet Concerto · A major

Nr. 9821

MOZART

KONZERT

Klarinette und Orchester / Clarinet and Orchestra

A-Dur / A major

KV 622

Ausgabe für Klarinette und Klavier

Edition for Clarinet and Piano

KONZERT A-DUR

für Klarinette und Orchester

I

W. A. Mozart (1756-1791)

KV 622

Herausgegeben von Klaus Burmeister

Allegro

Klarinette in A *p*

Klavier *p* Str.

5

f

+Fl., Fg.

9

+Hr.

p

f

13

13

16

16

19

19

22

22

4

25

p

VI. I

VI. II

p

Va., Vc.

29

f

f

+Fl.

+Fg.

34

p

Str. *p*

38

p

tr

VI. II

tr

41

Musical score for measures 41-42. The system consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two sharps (F# and C#). Measure 41 features a melodic line with trills (tr) in the treble staff and a rhythmic accompaniment in the grand staff. Measure 42 continues with similar trills and accompaniment.

43

Musical score for measures 43-44. The system consists of three staves. Measure 43 begins with a forte (*f*) dynamic. The treble staff contains melodic lines with trills (tr), and the grand staff provides a complex rhythmic accompaniment. Measure 44 continues the melodic and accompanimental patterns.

46

Musical score for measures 46-48. The system consists of three staves. Measure 46 starts with a forte (*f*) dynamic. The treble staff has a melodic line with some grace notes, and the grand staff features a steady accompaniment. Measure 47 and 48 continue the piece.

49

Musical score for measures 49-52. The system consists of three staves. Measure 49 begins with a piano (*p*) dynamic. The top staff is for the first violin (VI. I), the middle staff for the second violin (VI. II), and the bottom staff for the strings (Str.). The key signature has two sharps. Measure 50 includes a first ending bracket. Measures 51 and 52 conclude the section.

6

53

f

VI. I

f tutti

56

Solo

(*p*)

VI. I

p

VI. II

Va.

61

tr

Va.

tr

65

Str.

69

Va.

73

Tutti

tutti

76

Solo

p Str.

p Str.

81

p

8

85

VI. I

89

VI. II
Va.
Vc., Cb.

94

VI. II
tr.

98

Tutti Solo
tutti f VI. I/II p

102

Va., Vc. +Cb.

106

Vc. +Cb.

110

Va. +Cb.

113

VI. I VI. II

10

120

124

129 Solo

133

136

VI. II
VI. I

139

142

145

VI. I, II
(1)

12

149

Va.

152

tr Tutti

cresc.

f tutti

Vc. Cb.

155

158

161

164

168

171

14

176

181

185

189

Tutti

f tutti

193

Solo

Str. *p*

197

Fl.

VI. I

+Fg.

+Hr.

201

VI. II

Va.

205

Vc.

16

209

+Cb.

212

215

+Fl.

Str.

f

p

219

226

tr

tr

tr

tr

Va.

cresc.

f

227 Tutti (stacc.)

f

p

tutti

p

Fig., Vc.

230 (sim.)

(sim.)

Cb.

233

f

p

stacc.

Vc.

18

236

236

240

240

244

244

248

248

Solo

249

VI. I
p
Va. #
Hr.
VI. II
Va.

254

VI. II
Va. #

258

tr
Fg.
Vc., Cb.

262

20

266

Tutti

Va.

f tutti

270

Solo

p Str.

Va.

276

Vc., Cb

281

Vi. I

tr

tr

Vi. II

285 *Tutti* *Solo*

tr tutti f

289

Vi. I/II p Vc. Cb. p

294

298

Va. Vc.

22

302

VI. II
Va.
Vc., Cb.

306

VI. II

310

VI. II

314

VI. I
VI. II, Va.

318

Musical score for measures 318-321. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps (F# and C#). The melody in the treble staff features eighth and sixteenth notes with slurs and ties. The bass staff provides a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes.

322

Musical score for measures 322-323. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps. The treble staff features a melodic line with trills (tr) and slurs. The bass staff has a steady accompaniment of eighth notes.

324

Musical score for measures 324-325. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps. The treble staff features a melodic line with trills (tr) and slurs. The bass staff has a steady accompaniment of eighth notes.

326

Musical score for measures 326-329. The system consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has two sharps. The treble staff features a melodic line with slurs and ties. The bass staff has a steady accompaniment of eighth notes.

24

330

333

336

339

342

tr

Tutti

f

cresc.

f tutti

Detailed description: This page of a musical score contains five systems of music, numbered 330 through 342. Each system consists of a violin part (top staff) and a piano accompaniment (bottom two staves). The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. Measure 330 features a trill in the violin part. Measure 333 has a trill in the piano's right hand. Measure 336 shows a trill in the piano's left hand. Measure 339 includes a trill in the piano's right hand. Measure 342 begins with a trill in the violin part, followed by the instruction 'Tutti' and a dynamic marking of 'f' (forte). The piano part in measure 342 starts with a 'cresc.' (crescendo) marking and later has a 'f tutti' marking. The score is printed in black ink on a white background.

345

348

351

354

357

II

Adagio

Solo

p Str.

Vc.

6

Tutti

f

VI. II

Va.

f

tutti

+Cb.

11

16

Solo

(*p*)

VI. I/II

p

Va.

Vc.

27

21 *Tutti*
f

VI. II
Va. *f*
Hr. *tutti*
+Cb.

26

Fg.

Detailed description: This system contains measures 21 through 26. Measure 21 is marked 'Tutti' and 'f'. The first staff has a melodic line with slurs. The piano accompaniment features chords in the right hand and a bass line in the left hand. Measure 26 is marked 'Fg.'.

31 *Solo*
(p)

VI. I/II
p

Str.

36

Detailed description: This system contains measures 31 through 36. Measure 31 is marked 'Solo' and '(p)'. The first staff has a melodic line. The piano accompaniment features chords in the right hand and a bass line in the left hand. Measure 36 is marked 'Str.'.

28

41

VI. I.
VI. II. Va.

46

50

VI. I/II
cresc.
f tutti

55

VI. I/II
p
f tutti
VI. I/II
p
f tutti

60

p Str.
Vc.

66

VI. I/II
Va.
Vc.

72

Tutti
f
VI. II, Va.
f
tutti Hr.
Fg.
+Cb.

78

Solo
(*p*)
Hr.
p Str.

30

84

Vc.

87

Cb.

91

VI. I
VI. II

94

Str. tutti

RONDO

III

Allegro
Solo

Musical score for measures 1-5. The top staff is a single melodic line. The bottom two staves are piano accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#). The tempo is Allegro. The first measure is marked 'Solo'. The piano part includes markings 'VI. I' and 'VI. II, Va.' with a dynamic marking 'p'.

Musical score for measures 6-10. The top staff continues the melodic line. The bottom two staves are piano accompaniment. Measure 6 is marked with a box containing the number '6'. The section is marked 'Tutti'. The piano part includes markings 'Va.', 'tutti p', 'cresc.', 'f', and 'p Str.'. The bottom staff is labeled 'Vc., Cb.'.

Musical score for measures 11-14. The top staff continues the melodic line. The bottom two staves are piano accompaniment. Measure 11 is marked with a box containing the number '11'. The piano part includes markings 'tutti cresc.', 'f', and 'p Str.'.

Musical score for measures 15-18. The top staff continues the melodic line. The bottom two staves are piano accompaniment. Measure 15 is marked with a box containing the number '15'. The section is marked 'Solo'. The piano part includes a dynamic marking 'p' and 'Str.'.

32

19

Vc.

24

29

Tutti

VI. I

Va. (1)

Bläser

p

cresc.

34

Solo

VI. I

p

VI. II

f

40 **Tutti** **Solo**

tutti

44

VI. I/II +Hr. VI. I/II
p Va. Va.

50 **Tutti**

f tutti

55 **Solo**

Solo
p VI. I VI. II

34

61

Str.
VI. II
B.

67

Va.

72

Tutti

Solo

VI. II
+Fl.
VI. II
Va., Fg.
B.

78

Va.

83

87

92

97

VI. II, Hr. I

VI. I, Fl. II

VI. I

Va., Hr. II

Fg.

Va.

Hr.

36

102

tutti *sfz*

Str.

Va. b.

107

VI. II

VI. I

+Cb.

112

117

Va.

(1)

f tutti

122

f

127

tutti

+Hr.

132

137

Solo

p Str.

VI. I/II

38

143

148

152

156

161

Musical score for measures 161-165. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady bass line in the left hand and chords in the right hand. The vocal line has a melodic line with some grace notes and slurs.

166

Musical score for measures 166-170. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady bass line in the left hand and chords in the right hand. The vocal line has a melodic line with some grace notes and slurs.

171

Musical score for measures 171-175. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady bass line in the left hand and chords in the right hand. The vocal line has a melodic line with some grace notes and slurs.

176

Musical score for measures 176-180. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady bass line in the left hand and chords in the right hand. The vocal line has a melodic line with some grace notes and slurs. A "Va." marking is present in the piano part.

40

181

VI. II

185

VI. I/II

VI. I

f

tutti

P VI. II

190

195

Va.

201

Vc.

207

+Cb.

212

Vc.
Va.

217

VI. I
VI. II
Vc.
Va.

42

222

Fl., VI. I
VI. II
Vc.
+Cb.

Detailed description: This system covers measures 222 to 226. It features a single melodic line at the top and a piano accompaniment below. The piano part is divided into two staves: the upper staff for Violin I (VI. I) and the lower staff for Violin II (VI. II) and Cello/Double Bass (Vc. +Cb.). The music is in a key with two sharps (F# and C#) and a 3/4 time signature. Measure 222 starts with a melodic phrase in the top staff, which continues through measure 226. The piano accompaniment provides harmonic support with chords and moving lines.

227

Hr., Va.
sfz tutti

Detailed description: This system covers measures 227 to 231. The top staff continues the melodic line. The piano accompaniment is split between Violin I (VI. I) and Violin II (VI. II) in the upper staff, and Horn (Hr.) and Viola (Va.) in the lower staff. A dynamic marking of *sfz* (sforzando) and the instruction *tutti* are present in measure 231. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the lower staff.

232

VI. I
VI. II
Va.
Hr.
sfz tutti

Detailed description: This system covers measures 232 to 237. The piano accompaniment now includes Viola (Va.) in the lower staff. The dynamic marking *sfz* *tutti* is maintained. The melodic line in the top staff continues with some rests in measures 234 and 235. The piano part has a more active texture with chords and moving lines.

238

Va.
+Cb.

Detailed description: This system covers measures 238 to 242. The piano accompaniment now includes Cello/Double Bass (+Cb.) in the lower staff. The dynamic marking *sfz* *tutti* is still present. The melodic line in the top staff continues with some rests in measures 240 and 241. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the lower staff.

244

250

Tutti
p

Va.

p tutti

255

cresc. *f* *p* *cresc.*

cresc. *f* *p* *cresc.*

Str. *tutti*

260

f *p* Solo

f *p* Str. *p*

44

265

Musical score for measures 265-270. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a more active bass line in the left hand. A 'Vc.' (Violoncello) part is indicated in the right hand of the piano part starting at measure 269.

270

Musical score for measures 270-276. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part continues with the eighth-note accompaniment. A 'Va.' (Viola) part is indicated in the right hand of the piano part starting at measure 275.

276

Tutti

VI. I

p *cresc.*

Bläser

Musical score for measures 276-280. The system includes a vocal line, a violin I part (VI. I), and a woodwind part (Bläser). The woodwind part has a 'Tutti' marking. The violin I part has a 'p' (piano) marking and a 'cresc.' (crescendo) marking. The woodwind part has a 'Bläser' marking.

280

Solo

VI. I

p *f*

VI. II

Musical score for measures 280-285. The system includes a vocal line, a violin I part (VI. I), and a violin II part (VI. II). The violin I part has a 'Solo' marking. The violin II part has a 'p' (piano) marking and an 'f' (forte) marking.

286 *Tutti* *Solo*

VI. I/II
Va. *p*

291

+ Hr. Va. *p*

297 *Tutti* *Solo*

f *tutti* *p* Str.

302

VI. I *f*

46

308

p Str.
f
p

313

319

Va.

324

VI. II
+Vc.
Va.
+Vc., Cb.

330

Musical score for measures 330-335. The system consists of three staves: a vocal line at the top and a piano accompaniment at the bottom. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the left hand and chords in the right hand.

336

Musical score for measures 336-341. The system consists of three staves. The piano part includes a section for strings (Va., Vl., Vc.) and woodwinds (Fl., Fg.). The woodwind part has a melodic line with some rests. The string part has a rhythmic accompaniment.

342

Musical score for measures 342-347. The system consists of three staves. The piano part features a dense texture with many sixteenth notes. The woodwind part has a melodic line. The string part has a rhythmic accompaniment. The word "Tutti" is written above the woodwind staff, and "cresc. tutti" is written below the piano staff.

348

Musical score for measures 348-353. The system consists of three staves. The piano part features a dense texture with many sixteenth notes. The woodwind part has a melodic line. The string part has a rhythmic accompaniment.

Ek 2: Orijinallik Raporu

WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN HAYATI VE KLARNET KONÇERTOSU'NUN İNCELENMESİ

Yazar Doğa Sarıgül

Gönderim Tarihi: 11-Haz-2018 12:42PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 974610967

Dosya adı: DOG_A_SARIGU_L_tez_savunma_sonras_son.pdf (10.41M)

Kelime sayısı: 11136

Karakter sayısı: 74385

WOLFGANG AMADEUS MOZART'IN HAYATI VE KLARNET KONÇERTOSU'NUN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 22	% 21	% 2	% 16
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 4
2	en.wikipedia.org İnternet Kaynağı	% 3
3	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	% 3
4	Submitted to Santa Fe Community College Öğrenci Ödevi	% 3
5	portraits.alsegno.se İnternet Kaynağı	% 1
6	ref.podzone.net İnternet Kaynağı	% 1
7	ca.wikipedia.org İnternet Kaynağı	% 1
8	katalog.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1

9	ro.wikipedia.org İnternet Kaynağı	% 1
10	www.akademikbakis.org İnternet Kaynağı	% 1
11	www.idildergisi.com İnternet Kaynağı	% 1
12	issuu.com İnternet Kaynağı	% 1
13	taggedwiki.zubiaga.org İnternet Kaynağı	<% 1
14	www.wolfgang-amadeus.at İnternet Kaynağı	<% 1
15	www.izmirlininsesi.com İnternet Kaynağı	<% 1
16	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
17	www.operaturkiye.com İnternet Kaynağı	<% 1
18	psikiyatricsosyalhizmet.com İnternet Kaynağı	<% 1
19	etd.ohiolink.edu İnternet Kaynağı	<% 1
20	aliceu.tistory.com İnternet Kaynağı	<% 1

		<% 1
21	www.funiworks.com İnternet Kaynağı	<% 1
22	PAŞAOĞLU Sibel. "Müzik kültüründe sözlü ve yazılı aktarım", Trakya Üniversitesi, 2009. Yayın	<% 1
23	Submitted to Hisar School Öğrenci Ödevi	<% 1
24	Submitted to Indiana Wesleyan University Öğrenci Ödevi	<% 1
25	www.bbc.co.uk İnternet Kaynağı	<% 1
26	Angi, Cigdem Eda. "CONCEPT OF MUSIC AND LISTENED SOME GENRES OF MUSIC IN TURKEY", Idil Journal of Art and Language, 2013. Yayın	<% 1
27	en.unionpedia.org İnternet Kaynağı	<% 1
28	www.bobwhite.net İnternet Kaynağı	<% 1
29	www.jasstudies.com İnternet Kaynağı	<% 1

30	imslp.org İnternet Kaynağı	<% 1
31	tr.wikipedia.org İnternet Kaynağı	<% 1
32	www.narsanat.com İnternet Kaynağı	<% 1
33	KAYA, Emin Erdem. "Yeni Türk müzik inkılâbına bir "Hazırlık Evresi" olarak 1826-1920 dönemi", TUBITAK, 2012. Yayın	<% 1
34	www.demajans.com İnternet Kaynağı	<% 1
35	www.preceden.com İnternet Kaynağı	<% 1
36	Celik, Anil. "THE HISTORY AND ANALYSIS OF W.A.MOZART'S KV 622 CLARINET CONCERTO", Idil Journal of Art and Language, 2013. Yayın	<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat